

III. 6718—1210, mense augusto, [ind. XIII].

Typicum monasterii Sanctae Mariae Machaeridis in insula Cypro, editum ab hieromonacho Nilo, episcopo Tamassi, conditore coenobii.

Τυπικὴ διάταξις Νείλου λερομονάχου καὶ καθηγουμένου καὶ πτήτορος
τῆς σεβασμίας μονῆς τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου τοῦ Μαχαιρᾶ.

Πάτερ, εὐλόγησον.

† 'Ο εὐτελῆς Νεῖλος ὁ καὶ¹⁾ Ταμασέων ἐπίσκοπος οἰκεῖα χειρὶ²⁾
προέταξα †.

† α'. Το τῆς παρούσης ζωῆς ἡμῶν ἐφήμερόν τε καὶ διαρρέον, διδάσκει μὲν ἡμᾶς ἡ θεία γραφή, ἀνθος χόρτου τὰς παροδικὰς ἡμῶν ἡμέρας καλοῦσσα, ὡς ἐν τῷ βίῳ μὲν ἔξανθουντα, ταχὺ δὲ παρερχόμενα τῇ τοῦ θανάτου τομῇ, διδάσκει δὲ μᾶλλον καὶ αὐτὴ τῶν πραγμάτων ἡ πεῖρα, δι' ἣς τὸ γένος ἡμῶν καθ' ἐκάστην ὡς ἄσταχυν θεριζόμενον βλέπομεν καὶ πρὸς ἔτέρων λῃξιν μεταπεμπόμενον, οὗτω τῆς προνοίας οἰκονομούσης, ἵνα τοῦ κακοῦ διακοπτομένου ἐντεῦθεν πρὸς θειοτέραν ζωὴν μετασκευαζόμεθα καὶ θείαν δύντως ἀλλοιωθῶμεν ἀλλοίωσιν, οὗτω τύχωμεν τοῦ καλοῦ καὶ ἀλλο τι θειότερόν τε καὶ ὑψηλότερον εἰς ἡμετέραν ὥφελειαν. ποῖον δὴ τοῦτο; τὸν ἀδηλον δηλαδὴ καὶ ἀόριστον δρον τῆς ἐκάστου ζωῆς, ἵν' οὖτως δεῖ ἐμπαράσκευοι ὅμεν πρὸς τὴν ἐνθένδε μετάβασιν, καὶ τὰ καθ' ἐκατοντάς καλῶς διάθωμεθα, ὥστε τὰς ἡμετέρας γνώμας καὶ μετὰ θάνατον πρὸς τὸ λυσιτελὲς ἐνεργεῖν καὶ στύλας αὐτὰς καθίστασθαι τοῖς μετέπειτα, ὃν ζῶντες ἐβουλευσάμεθα. τοῦτον οὖν τὸν σκοπὸν καθ' ἐμαυτὸν²⁾ ἀνελίττων³⁾ καὶ γάρ, καὶ τοῖς οἰκείοις λογισμοῖς πρὸς τὸ ἀπαραίτητον γεγονώς διφλημα πρὸς τὴν παρούσαν μου τυπικὴν κεχώρηκα διάταξιν, ζῶν καὶ τὰς αἰσθήσεις ἔχων ἐρρωμένας καὶ τὸν νοῦν ὑγιεῖ, χάριτι τοῦ παντοδυνάμου θεοῦ, διατίθημι δὲ οὐχὶ τὰ κατ' ἐμὲ πάντις· τί γάρ ἐμοὶ τίδιον, δοσον ἀπὸ τοῦ νόμου, τῶν δὲ θείων κανόνων καὶ τῆς συνεκαμυνούσης ἐντολῆς, εἰ καὶ δι' ἡμῶν ἡ τοῦ θεοῦ ἀφατος φιλανθρωπία τὰ τῆς ἐπ' ἐμὲ μονῆς εἰς χρείττονα καὶ ὑψηλοτέραν μετεβίβασεν εὐπορίαν τε καὶ κατάστασιν, ὡς κατωτέρω τραγώτερον δηλωθήσεται. ἀλλά γε τὰ κατὰ τοὺς ἄλλους εὐλαβεστάτους μου ἀδελφοὺς διάζωγραφῷ καὶ ὡς ἐμψύχους εἰκόνας προτίθημι, ἀπέρ οἶδα λυσιτελεῖν τοῖς ἐμοῖς λογικοῖς θρέμμασι, σωματικῶς τε ἄμα καὶ φυχικῶς, ἐπειδὴ καὶ χρεία πολλὴ τῆς ἔκατέρωθεν θεραπείας τοῖς τοιούτοις προβάτοις ἔστιν. δὲ μὲν οὖν σκοπὸς τῆς

1) καὶ ὁ Ε.

2) ἐκατόν Ε.

3) ἀναλ. Ε.

παρούσης διατάξεως τοιούτος. πρὸς δὲ καὶ ἔτέρα τις εὔλογος πάνυ αἰτία, ἵνα μὴ κατὰ τὴν ἐμὴν πρὸς χύριον ἐκδημίαν ἀρκαγῆς καὶ ἀναρχίας πάρεργον γένηται ἡ τοῦ προστησομένου προχείρισις¹⁾, ὅπερ εἴωθεν ἀποτίκτειν τὸ φίλαρχον καὶ τὸ ἐντεῦθεν ὑπανακύπτουσα φίλόνεικος ἔνστασις, τὴν δὲ πονηρός, ἀρχὴν λαβὼν ἀφορμῶν, καὶ ὑποδυόμενος ταύτην, τοῦ σεμνοῦ βίου καὶ τῆς καλλίστης διαγωγῆς θολερὰν ἀνατροπὴν ἐπάγει καὶ σύγχυσιν. ἔπει γε μὴν καὶ ἵνα δὲ ἀρχῆθεν παραπολουθήσας τύπος ἐν τῇ παρούσῃ μου διατάξει καταστρώθεις συντηρήται ἕως τέλους ἀνόθευτος καὶ ἀνακρωτηρίστος πάντῃ, καθὼς καὶ ἕως τῆς δεύτερος θεοῦ προνοίᾳ πεφύλακται. ἄλλοι μὲν τύποι τῆς καθ' ἡμᾶς ἀγίας μονῆς καὶ τῆς τοῦ μεθ' ἡμῶν ἡγουμενεύσοντος²⁾ προχείρισις, αὐτὸι τε αἰτίαι³⁾ καὶ οἱ καῖροι, καθ' αὺς εἴωθε τελεῖσθαι τὰ τυπικὰ τοῦ καθ' ἡμᾶς κοινοβίου γραφήσονται ἐν ἴδιοις χεφαλαίοις ἐν τῷ παρόντι ἀγχειρήματι, θεοῦ εὐδοκοῦντος καὶ τῆς ἀσκόρως αὐτὸν κυησάσης ἀγνῆς θεομήτορος.

β'. Ἀναγκαῖον δὲ ἐπιμνησθῆναι ἡμᾶς ἐν συνοπτικῇ κοινῇ διηγήσει καὶ παραστῆσαι προτέρω, διποτὸς δὲ τόπος, ἐν οἷς τῇ καθ' ἡμᾶς εὐαγεστάτῃ μονῇ ἀρχῆθεν ὑπῆρχεν, καὶ τὴν⁴⁾ ἄλλοιωσιν ἐπὶ τὸ κρείττον ἐδέξατο, θεοῦ τοῦ παναγάθου ταῦτα εὐδοκήσαντος. γέρων τις πνευματοφόρος, τοῦνομα Νεόφυτος, τὸν ἀσκητῶν διάγων δίαιτον, ἐν ταῖς ἐρήμοις ταῖς πρὸς τὸν Ἱορδάνην ἀσκούμενος καὶ μάρος γεγονὼς ἀσκητὴς καὶ τὴν ἀρετὴν περιβόητος, καταλείψας τοὺς ἐκεῖσε τόπους δὲ γέρων διὰ [τὴν]⁵⁾ τῶν ἀθέων Ἀγαρηνῶν ἐπιδρομὴν καὶ τὴν νῆσον καταλαβὼν καὶ τὸ δρός εύρων ἀβατον καὶ τραχὺ καὶ ἔξω πάσης ταραχῆς ἀγθρώπων καὶ πρὸς ἀσκητικοὺς ἀγῶνας ἐπιτίθειον καὶ ἡσύχιον, ἥρετίσατο⁶⁾ κατοικεῖν ἐν αὐτῷ συνεπόμενον ἔχων καὶ τὸν αὐτοῦ φοιτητήν, τὸν μοναχὸν δηλαδὴ χύριον Ἰγνάτιον, καὶ δὴ⁷⁾ τὴν καλύβην πηξάμενος κατέκουν ώς πόλιν τὴν ἐρημον, ὑπό τινων δὲ φιλοχρίστων τὴν ἐφῆμερον τροφὴν ἐπορίζοντο. καὶ οὗτως ἀγγελικῶς βιούντων μετέστη πρὸς χύριον δὲ τιμιώτατος γέρων, καταλείψας τὴν καλύβην καὶ τὴν μηλωτὴν τῷ νέῳ Ἐλισσαίῳ. οὗτος πονῶν καὶ πιεζόμενος⁸⁾ τῇ ἐνδείᾳ, τὸ κατὰ δύναμιν τὸ τραχὺ τοῦ ἀνωμάλου τόπου ἥρξατο φιλοκαλεῖν καὶ τινα γηραιὸν ἀσκητὴν προσεδέξατο, τοῦνομα Προκόπιον ἔχων τούτον μικρὸν παραμύθιον ἀντὶ τοῦ μεταστάτος πατρός. καὶ τὸ μὲν προθυμία ἐνέαζεν πρὸς τὴν φιλοκαλίαν τοῦ τόπου, τὸ δὲ χεῖρ ἐνάρκει τῇ ἐνδείᾳ πιεζομένῃ. ἐπεισεν αὐτοὺς λογισμός, πρὸς τὴν Μεγαλόπολιν ἀπελθεῖν καὶ τῷ εὐσεβεῖ αὐτοκράτορι δεηθῆναι καὶ τὴν κατέχουσαν αὐτοὺς ἐνδειαν ἐπιδιψιλεῦσαι τῷ ἐνθέῳ χράτει αὐτοῦ. δὲ δὲ καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν ὑπακούσας, φιλόχριστος

¹⁾ προχείρησις hic et saepius E.

²⁾ ἡγουμενεύσαντος E.

³⁾ αἰτίαν E.

⁴⁾ οἱ E.

⁵⁾ Supplevit.

⁶⁾ ἥρετήσατο E.

⁷⁾ δεῖ E.

⁸⁾ πιεζόμενος E.

τῷ ἔντι καὶ χριστομίμητος [ῶν]¹⁾ ὁ αὐτοκράτωρ καὶ πορφυρογέννητος, κύριος Μανουὴλ ὁ Κομνηνός, ἐπεχορήγησεν αὐτοῖς διὰ θείου καὶ προσκυνητοῦ ὄρισμοῦ τὸ ἐπησίως λαμβάνειν νομίσματα τρικέφαλα πεντήκοντα, ἀλλὰ καὶ τὸ ὅρος καὶ τὰ²⁾ πέριξ αὐτοῦ δωρεὰν ἐπεχαρίσατο, ἀλλὰ καὶ τὴν μέλλουσαν ἀνοικοδομῆσαι μονὴν παγκός προσώπου ἐλεύθεραν πεποίηκε, τὸν τε κατὰ τὴν ἐνορίαν ἀρχιερέα διεκώλυσε δι' ἑτέρου προστάγματος τοῦ μή τινα ἔξουσίαν ἔχειν κατὰ τῆς μονῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἀσκούμενων μοναχῶν, ἀλλὰ μόνην τὴν ἀναφορὰν ἔχειν [ἐκέλευσε]³⁾ καὶ τοῦ θεοῦ συναντιλαμβανομένου αὐτοῖς. ἀνωκοδόμησαν [οὖν]⁴⁾ τὸ εὔκτηριον εἰς ὅγομα τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου τιμώμενον καὶ κελλίων διλιγοστῶν γέγονε περιποίησις. δὲ δηλωθεὶς γηραιὸς⁵⁾ καὶ αὐτὸς μετέστη πρὸς κύριον. ἀπολειφθεὶς τοῖνυν δὲ μοναχὸς κύρις Ἰγνάτιος μετά τινων ἀδελφῶν οὐ πλείους τῶν πέντε ή
 οὐδὲ τὴν τῷ θεῷ φίλα ἐργαζόμενος καὶ γάρ δὲ ληθῆς ἀνθρώπος τοῦ θεοῦ οὐ τὸ ἔαυτοῦ συμφέρον ἐξῆται, ἀλλὰ [τὸ]⁶⁾ τῶν ὑπ' ἐκείνου ποιμανομένων ἀνδρῶν· δῆλος γάρ διὰ πνευματικὸς ὁ ἀνὴρ τοὺς ὑπ' αὐτὸν πάντοτε ἐστήριζεν τοῦ γενναίως φέρειν τὰ ἐπίκονα τῆς ἀσκήσεως. οὗτως τέ φήμη τοῦ ἀνδρὸς⁷⁾ διέθεε καὶ ὡς πρὸς δομὴν μώρου τῶν αὐτοῦ φημι ἀρετῶν πάντες ἔθεον πρὸς αὐτόν. τούτῳ τῷ τρόπῳ κινηθεὶς καὶ γὰρ δὲ ἐλάχιστος ὥφθην μετὰ τὸ ἔξακις χιλιοστὸν ἔξακοσιοστὸν ὄγδοηκοστὸν ἔτος ἀπὸ τῆς τοῦ κόσμου κτίσεως· ἕρως γάρ κατέλαβέ με πολὺς τοῦ τοὺς ἀγίους τόπους ἴδειν καὶ προσκυνῆσαι καὶ τοῖς ἐκεῖσε πατράσιν ἐν ὑποταγῇ καταβιῶσαι. καὶ δὴ⁸⁾ θάττον τὸ βούλημα ἔργον ἐγεγόνει, καὶ διαπλεύσας τὸν πλοῦν καὶ τὴν νῆσον καταλαβὼν καὶ πρὸς φιλαρέτους ἀνδρας εἰς συντυχίαν ἐλθὼν τὸ ἀθόρυβον τῆς νῆσου ἐγκωμιάζοντας καὶ τὸν ἐρημότερον τόπον πρὸς ἀσκησιν εἶναι ἐπιτηδείως τοῖς βουλομένοις, εἰλόμην τοῖς λόγοις τῶν θαυμασίων ἀνδρῶν [πειθεοθαι]⁹⁾, καὶ τούτοις διηθεῖς καὶ ἐκλιπαρήσας τοῦ ἐπιδεῖξαι μοι τόπον ἐφῆσυγον. καὶ εἶχαντες τῇ εὐτελεῖ μου αἰτήσει αὐτοὶ καὶ τὸν τόπον καὶ τὸν γέροντα ὑπέδειξαν. ἐγὼ δὲ τὴν συγήθως τοῖς μοναχοῖς βαλὼν μετάνοιαν καὶ τὰ τοῦ σκοποῦ κατάδηλα τούτῳ πάντα ποιήσας ἔμεινα σὺν αὐτῷ καταριθμηθεὶς τοῖς λογικοῖς προβάτοις αὐτοῦ. ἔσχον δὲ τὸν πατέρα πνευματικὸν καὶ τῶν πρακτέων καθηγητὴν καὶ τῶν καλῶν πάντων σωτῆριον διδάσκαλον καὶ πρὸς τὴν ὁδὸν τῆς μοναδικῆς πολιτείας χειραγωγὸν ἀπλανῆ καὶ τοῖς θεαρέστοις αὐτοῦ ὑπείκων ἀεὶ θελήμασιν· ἀπαρνησάμενος γάρ παντάπασι τὸ οἰκεῖον θέλημα εἰς πάντα γέγονα τὸ ἔαυτοῦ, χεῖρ, πούς, βακτηρία τοῦ γήρους, συναντιλαμβανόμενος καὶ συμπονῶν αὐτῷ πρὸς

¹⁾ Supplevimus. ²⁾ τὸ Ε. ³⁾ Supplevimus. ⁴⁾ Supplevimus. ⁵⁾ γηρεός Ε. ⁶⁾ Supplevimus. ⁷⁾ τὸν ἄνδρα Ε. ⁸⁾ δεῖ Ε. et saepius. ⁹⁾ Supplevimus.

τὴν τῆς μονῆς περιποίησίν τε καὶ σύστασιν. ἀλλὰ καὶ τῆς νήσου πιεζόμένης τῷ λιμῷ καὶ αὐχμῷ ἐξαποστάλην παρ' αὐτοῦ εἰς τὰ τῆς Κιλικίας μέρη πρὸς διαχονίαν καὶ ἐπισιτισμὸν τῶν σὺν ἐμοὶ ἀσκουμένων συναδελφῶν, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν διαχονίαν τῆς μονῆς διεγκόντησα παρ' ὅλην τὴν ἐκείνου ζωῆν· καὶ γάρ κατὰ γνώμην αὐτοῦ καὶ θέλησιν πάντα ἔπραττον, ἐκεῖνος δὲ εὑρών με θεοῦ χάριτι πάντα πρὸς θεραπείαν αὐτοῦ καὶ φρονοῦντα καὶ πράττοντα, τί ποιεῖ; διάταξιν ἐκθέμενος ἔγγραφον εἰς προστασίαν με τῶν ἀδελφῶν ἐξελέξατο, τὸ τῆς προστασίας καὶ τῆς ἡγουμενίας τὸ λειτουργημα ἀναθέμενος. κατὰ τούς, εἰ καὶ φορτικὸν ἵσως δόξειε τὸ μέλλον ὁρθήσεσθαι, οὐ φορτικὸν δὲ πάντας τοῖς εἰδόσιν τὰ κατ' ἐμέ. τὴν προστασίαν ἀνεβαλόμην ὅλος σύνδακρυς γεγονὼς καὶ τῇ γῇ προσερέσας¹⁾ τὸ πρόσωπον τῆς προστασίας τὸ βάρος ἐζήτουν ἀπορρίψασθαι. ὃ δὲ τὴν τισὶν καὶ μελιόρύτοις διδαχαῖς ἀγεκτήσατο. οὐ δίκαιον, ἔφη, τέκνον, τὸς τοῦ θεοῦ ἀνεφίκτοις κρίμασιν ἀντιτείγειν ἢ ἀντιλέγειν τὸ σύνολον· ἀλλὰ δὲ οὐδὲς βεβούλευται, τίς ἴκανὸς διασκεδάσαι, ὡς γάρ οἶδεν ἡ ἄφατος αὐτοῦ εὐσπλαγχνία, οὗτοι τὰ κατὰ σὲ οἰκονομήσει, ὥστε τὸν τραχὺν καὶ αὐχμηρὸν τοῦτον τόπον ὑπὸ σοῦ λαμπρυθῆναι τε καὶ φαιδρυνθῆναι καὶ πολλῶν ψυχῶν γενήσει πρόξενος σωτηρίας καὶ εἰς πλατυσμὸν ἀγάγῃς θεοῦ εὐδοκοῦντός σοι καὶ τῆς ἀγνῆς θεομήτορος τὸ ἀφανὲς καὶ μικρὸν τοῦτο ποίμνιον, καὶ δρους καὶ τύπους ἐκθήσεις αὐτοῖς εἰς μοναδικὸν βίον καὶ ἀσφάλειαν ἀγοντας²⁾). ἔχεις δέι συνευδοκοῦντά σοι τὴν χάριν τοῦ ἀγίου πνεύματος καὶ τὰς εὐχὰς τῶν ἀγίων πατέρων ἡμῶν. ἐγὼ δὲ τὴν συνήθη βαλῶν μετάνοιαν ἔχονταν συγγνώμην καὶ τὸ πᾶν ἐπὶ θεῷ ἀνεθέμην, ὃ δὲ τοὺς δοθαλμοὺς πλήσας δακρύων καὶ πρὸς τὸν πάντα ἐφορῶντα ἀναβλέψας καὶ συγγνώμην ἔνεψεν καὶ ἐπηγέρσατο τοῦ δοθῆναι τὴν δύναμιν ἐξ ὑψους. ἐγὼ δὲ τῆς ἐκείνου νουθεσίας καὶ γνώμης εἰχόμην καὶ οὔτε ἐκεῖνος τῶν ἐπ' ἐμὲ ἐλπίδων διημαρτεν, οὔτε μὴν ἔγωγε ἀπέτυχον, ὥσπερ ἐπὶ θεῷ πέποιθα τῶν ἐκείνου ἀγίων εὐχῶν, δι' ὧν ἕως τοῦ νῦν συντηρούμεθα, εἰς ἐπίδοσιν μᾶλλον ἔσπευσα προελθεῖν, εὐδοκίᾳ θεοῦ, τὴν ὑπὲρ ἐμὲ σεβασμίαν μονῆν.

γ'. Ἄλλ' ἀναγκαῖον δὴ ἐπισυγάψαι τῇ διηγήσει τὰ μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς κοίμησιν καὶ δικαὶος αὐθις ἐν στενῷ περιέστη τὰ τῆς μονῆς καὶ οἴον ἐν τοῖς ἀπόροις πόρον ὁ θεὸς τὴν ἐδωρήσατο· αὐτοῦ γάρ ἐστιν ἡ ἀψευδὴς ἐκείνη φωνή, ἡ φησίν· „οὐ μή σε ἀνῶ, οὐδὲ οὐ μή σε ἐγκαταλείψω“³⁾. ἡς τῇ ἐλπίδι μετήλθομεν εἰς ἀναψυχὴν ἀπὸ τῆς πολλῆς ὀλιγωρίας καὶ καταγίδος, τὴν τὴν ἡ τῶν ἡρετέρων ἀμαρτημάτων πληθὺς προεξένησε διὰ τὸ ἀομβρίᾳ κατασχεθῆναι τὴν νῆσον

¹⁾ προσερέσας Ε.

²⁾ ἀγοντα Ε.

ἐπὶ τρισὶ χρόνοις καὶ πάντας συντριβῆναι καὶ ἀφανισθῆναι. Τίμας δὲ ἡ ἄφατος αὐτοῦ φιλανθρωπία ἀντελάβετο καὶ διψιλῶς ἐπεχορήγησεν ὅπαντα τρόπῳ τοιῷδε· καὶ γὰρ τῶν φιλοχρίστων καὶ πιστῶν ἀνθρώπων τινὲς συνήργησαν εἰς ἐπικουρίαν ήμεν¹⁾·, καὶ προσόδους ἐξ οἰκείων κτημάτων ἀφιέρωσαν τῇ μονῇ [ἀκινήτων]²⁾ καὶ αὐτοχιγήτων, ἀ καὶ δεσπόζονται παρ' ἡμῶν, τὴν ἐκκλησίαν τε ἀνηγείραμεν³⁾ καὶ φαιδρῶς ταύτην κατεκοσμήσαμεν, οὐ καὶ δρᾶται τὴν σήμερον. ὠσαύτως καὶ ἡ νῦν ὄρωμένη τράπεζα, γάρ σακρά τε κύκλῳ αὐτῆς πεποιήκαμεν καὶ κέλλας ἀνωκοδομήσαμεν⁴⁾ εἰς οἷς νῦν ὄρᾶται κατάστασιν. ὁ δύσιβατος οὖν ἐκεῖνος τόπος καὶ σκολίὸς μετρηθείσθη μετὰ πολλοῦ κόπου εἰς δύμαλόττα καὶ κοινόβιον ἀποκαταστήσαμεν, Χριστοῦ χάριτι, συνεργάσουσης ήμεν ἐφ' ὅπασι τῆς ἀγνῆς θεομήτορος, ἐπεχορηγήσει· δὲ καὶ εἰς τὸ ἔτης, καθὼς καὶ πεποιήθαμεν καὶ ἐπεύχομαι. ἐπεὶ δὲ καὶ κανονικὴν ἀκολουθίαν εἰχώς ηγέτης ἀναλαβέσθαι καὶ σταυροπῆγιον ἐπὶ τῇ ἀνεγέρσῃ καὶ καθιερώσει τοῦ θείου ναοῦ, τοῦτο δὴ καὶ πεποιήκαμεν καὶ σταυροπῆγιον ἐλαβόμην παρὰ τοῦ πανιερωτάτου ἐπισκόπου Ταμασίας, κυροῦ Νικήτα τοῦ Ἀγιοστεφανίτου, κατὰ τὸν θείον καὶ προσκυνητὸν δρισμὸν τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως, κυροῦ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ, τοῦ ἔχειν [τὸν ἐπίσκοπον]⁵⁾ τὴν ἀναφορὰν καὶ μόνην. ἀλλὰ καὶ ὁ μακαρίτης ἐκεῖνος πατὴρ ἡμῶν, μοναχὸς κύρις Ἱγνάτιος, οὗτως διετάξατο πρὸ τῆς αὐτοῦ πρὸς κύριον ἐκδημίας, τὸν⁶⁾ κατὰ τὴν ἐνορίαν ἀρχερέα ἔχειν τὴν ἀναφορὰν καὶ μόνην κατὰ τὸν θείον καὶ προσκυνητὸν δρισμὸν καὶ τὴν προχείρισιν τοῦ κατὰ τὴν ήμέραν ἡγουμενεύοντος, σύντερ πρότερον οἱ ἀδελφοὶ ἐκλέξονται καὶ ψηφίσονται, ως δόκιμον ζυτα⁷⁾ τῆς προστασίας, τούτον αὐτοῖς προχειρίσεται, μὴ κατά τινα ἀνακρίνας τὸν ψηφισθέντα, διπερ καὶ πεποίηκεν ὁ πανιερώτατος ἐκεῖνος, κύρις Νικήτας ὁ Ἀγιοστεφανίτης. αὐτὸς ήμεν καὶ τὴν προχείρισιν δέδωκε καὶ τὴν διάταξιν τοῦ πατρὸς οἰκείαις χερσὶν ἐπιστώσατο καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν⁸⁾ ἐπιτιμίοις φρικωδεστάτοις κατέδησε· εἰ δ' ίσως πειραθῆ τις ἀπὸ τῶν κατὰ καιρὸν τοὺς οἶκας τῆς ἀγιωτάτης ἐπισκοπῆς ἀναδεξαμένων ἐπιβαλεῖν χεῖρα προφάσει τοῦ σταυροπῆγίου καὶ τῆς ἀναφορᾶς, μὴ εἰσακουέτω, ἀλλὰ τὸν κατὰ καιρὸν ἐνεργοῦντα ἐκ προσώπου τοῦ ἀγίου ήμεν βασιλέως οἱ ἀδελφοὶ δεηθῆσονται καὶ τὸ παρὸν τυπικὸν αὐτῷ ὑποδείξουσι, καὶ τὴν δρμὴν ἀναστείλῃ τοῦ πειραζομένου κινεῖν τὰ ἀκίνητα. τοῖς δέ γε στέργουσι καὶ ἐμμένουσιν εἰς τὴν ἀνωθεν παρακολουθοῦσαν συνήθειαν διορίζομαι εἴχειν τὴν ἀναφορὰν ἐν πάσαις ταῖς ἑσπεριναῖς καὶ ὀρθιναῖς διοξολογίαις καὶ συνάξεσι ζῶντας καὶ μετὰ θάνατου. ἐγτελλόμεθα

¹⁾ ήμας Ε. ²⁾ Supplendum videtur. ³⁾ ἀνεγ. Ε. ⁴⁾ ἀνοικ. Ε.
plevimus. ⁵⁾ διτι τὸν Ε. ⁶⁾ εἶναι Ε. ⁷⁾ αὐτὸς Ε.

δὲ πᾶσιν ἀπὸ θεοῦ παντοκράτορος ἐλευθέρων τηρεῖσθαι καὶ ἀκαταδούλωτον τὴν παρ' ἡμῖν ἐκ βάθρων ἀνεγερθεῖσαν ἀγίαν ταύτην μονῆν, αὐτοδέσποτον καὶ μηδέ τισιν ὑποχειμένην¹⁾ δικαίοις τυχὸν βασιλικοῖς η̄ ἐκκλησιαστικοῖς η̄ προσωπικοῖς, ἀλλ' ὑπὸ μόνῳ θεῷ καὶ τῇ ἀχράντῳ αὐτοῦ μητρὶ καὶ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν ἥγουμενεύοντος ἀφορᾶσθαι²⁾ καὶ κυβερνᾶσθαι καὶ διιθύνεσθαι. εἰ δὲ καὶ τις βουληθείη ποτὲ καθ' οἰονδήτινα τρόπον ἐν σίωδηποτε χρόνῳ καταδουλώσασθαι ταύτην η̄ ὑπαγαγέσθαι η̄ ὑπὸ ἐξουσίαν τινὸς ποιήσασθαι, οἷος ἂν καὶ ἔστι τῶν πάντων ἀνθρώπων, ὁ τοῦτο τολμῆσας ἕνοχος ἔστω τῷ θείᾳ σώματι καὶ αἴματι τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν ἀγνήν θεομήτορα ἀντίδικον καὶ πολέμιον ἔξει ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, αὕτη δὲ πάλιν ἐλευθέρα πάσης ἐξουσίας ἀνθρώπων διαμείνῃ.

δ' Ἀναγκαῖον δὲ πρὸς τὸν είρμὸν καὶ τὴν ἀκολουθίαν τῆς διηγήσεως ἐπισυνάψαι τὰ ἔλλείποντα πρὸς τοῖς ἀνωτέρῳ ῥηθεῖσι· καὶ γὰρ ἐξαπεστάλησαν ἀφ' ἡμῶν ἀδελφοὶ πρὸς τὸν εὐσεβῆ αὐτοκράτορα κύριν Ἰσαάκιον τὸν Ἀγγελον, καὶ τῇ αὐτοῦ βασιλείᾳ δεηθέντες ἐπεκχωρώθησαν τὰ χρυσόβουλλα τοῦ ἀδείμου βασιλέως [κυρεῦ Μανουὴλ τοῦ Κομνηνοῦ]³⁾ διὰ τῆς θείας αὐτοῦ χειρός, οὐ μὴν δέ, ἀλλὰ καὶ κῆπον ἀπεχαρίσαστο τῇ ἡμετέρᾳ μονῇ ἀπὸ τῶν κατὰ τὴν Λευκοσίαν βασιλικῶν καὶ ἐκκοπὴν νομισμάτων ὑπερπύρων δώδεκα. ἀλλὰ δὴ καὶ ὁ φιλόχριστος τῷ ὅντι καὶ χριστομίμητος αὐτοκράτωρ, κύρις Ἀλέξιος ὁ Ἀγγελος, ἐπόριζε τῇ ἡμῶν ἀγίᾳ μονῇ διὰ θείου καὶ προσκύνητοῦ χρυσοβουλλίου πάντων τῶν διθειδήποτε προελθόντων τῇ μονῇ ἀκινήτων πραγμάτων παντελῇ ἀτέλειαν καὶ ἐλευθερίαν ἐδωρήσαστο εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἀπαντα σὺν παροίκοις εἶχοι καὶ τέσσαριν, οὓς καὶ διορίζομαι ἔχειν τὸ μητρόσυνον οὐ κατὰ τὸ ἐξ ἔθους λεγόμενον τό· „ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων“, ἀλλ' ἰδίως ἐν ταῖς ἀπάσαις λιταῖς τῆς ἀγρυπνίας μετὰ τὸ εἰπεῖν· „σῶσον, ὁ θεός, τὸν λαόν σου“· ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου ἡμῶν βασιλέως „κύριε ἐλέησον κ“ καὶ μετὰ τὸ μεσονύκτιον, καθὼς κατωτέρω δηλωθήσεται. ἐπεὶ δὲ καὶ παρὰ πιστῶν καὶ φιλοχρίστων ἀνδρῶν ἔτερά τινα ἀκίνητα ἀφιερώθησαν τῇ μονῇ, περὶ αὐτῶν⁴⁾ κατ' εἶδος η̄ ἴδιαίουσα πάντως παραστῆσει γραφή.

ε'. Πρὸ πάντων φημὶ τῶν ἀλλων τὸ κάλλιστον καὶ ὑψηλότατον κεφαλαιον, λέγω δὴ [τὴν]⁵⁾ τῆς ἀγίας ἐκκλησίας, φωτολαμπῆ διδουχίαν διορισόμενα, κατώ τερον δὲ τρανώτερον σαφηνίσομεν⁶⁾ περὶ φαλμωδίας καὶ τῆς λοιπῆς καταστάσεως.

¹⁾ ὑποχειμένοις Ε. ²⁾ ἀφορᾶσθαι Ε. ³⁾ Supplevimus ex antecedentibus.
τό, περὶ deest Ε. ⁵⁾ Supplevimus. ⁶⁾ διορισώμ. — σαφηνίσωμ. Ε.

ἐπὶ ταῖς καθ' ἑκάστην δοξολογίαις καὶ πάσαις συγάξεσιν τέσσαροι¹⁾ λαμπάσιν, ὡς σύνηθες, αὐγασθήσονται, οὐ μὴν δέ, ἀλλ' ἵσαρθμους καὶ ἀκοιμήτους νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν κανδήλας ἐφάφονται ἐν ἑκατέροις τοῖς ἀγίοις θυσιαστηρίοις καὶ τοῖς Ἱεροῖς καὶ Θείοις προσκυνήμασι σὺν ταῖς²⁾ τοῦ χοροῦ δώδεκα καὶ ταῖς δυσὶ τοῦ νάρθηκος, αἱ ἔξουσι τὸ ἐπάρδον αὐταῖς Ἑλαιον ἀνυστερήτως, ὡς σύνηθες. τὰς δὲ εὐσῆμας καὶ λαμπρὰς ἑορτὰς λαμπρῶς ἑορταστέον, κατ' ἔξαίρετον δὲ τὴν τῶν Ἀγίων Εἰσοδίων· τῆς γὰρ πύλης ἀγοριγόμενης πάντας τοὺς παραβαλόντας μετὰ γαρῆς δεχθησόμεθα καὶ φιλοφρόνως αὐτοὺς ἀναπαύσομεν καὶ δαψιλῶς εὐφραγθήσονται· οὕτω γὰρ ποιοῦντες ἔξετε τὸ θεῖον δαψιλῶς ἐπιχορηγοῦν³⁾ τῇ μὲν τὴν εὐλόγιαν ἔχαστοντα πλασίονα κατὰ τὴν ἀψευδῆ αὐτοῦ καὶ θείαν φωνὴν. τὰς δὲ ἄτέρας καὶ θείας ἑορτὰς τῆς ἀγίας δεσποίνης τῇ μῶν θεοτόκου, ἥτοι τὸ Γενέθλιον, τὴν Σύναξιν, τὴν Ἄπαπαντὴν καὶ τὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, καθὼς ἀνωτέρω δεδήλωται, οἱ ἀδελφοὶ μετὰ τοῦ προεστῶτος καὶ ἑορτάσουσι καὶ παρακληθήσονται οἴχοθεν· ἥθες γὰρ αὐτοῖς ὀψωνιστέον⁴⁾), καὶ εὐλογία δοθήσεται· οὗνου κατὰ τὸ σύνηθες καὶ δαψιλῶς εὐφραγθήσονται. ἀλλὰ καὶ τὴν παγκόσμιον ἑορτὴν τῆς Κοιμήσεως ἑορταστέον λαμπρῶς, πλὴν οὐχ ὡς τὰ Ἀγία τῶν Ἀγίων, ἀλλὰ δώδεκα μόνον Ἱερεῖς προσκλητέον καὶ τὴν ἔξεδον τῆς κυρίας τῇ μῶν ἑορταστέον καὶ τοῖς πένησι ἐπιμελητέον τὸ κατὰ δύναμιν. καὶ μὴ ἔνδειαν προβαλεῖτε καὶ τὴν τῶν εἰσοδιαζομένων σπάνιν· ἀφθονωτέρους γὰρ τὰς ἐπικτήσεις πρὸς τὰς ἀναλογούσας ἔξεδους τῇ μονῇ πεποιήκαμεν καὶ ἀφιερώματα διὰ πρεσβειῶν τῆς ὑπεράγνου θεοτόκου. ἐν αὐτῇ τῇ ἑορτῇ οὖν καταλύομεν σταφυλάς, καθὼς καὶ τὸ τῆς ἐκκλησίας διέξεισι τυπικόν.

δ'. Ἐπειδὴ δὲ τὴν ἀγίαν ταύτην μονὴν, πῆξιν λαβοῦσαν αἰσιαν⁵⁾), ἐχρῆν καὶ τύπον ἔχειν καὶ κανόνα τὴν θριβωμένον τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως καὶ τῆς ἀλλης τοῦ κοινοβίου διαγωγῆς, τὰ μὲν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας καὶ τάξεως ἴεραζόντως ἀνεγραψύμεθα, ἀναγκαῖον δὲ καὶ ὅσα μὲν ἔκεινῳ παρελείφθη τῷ τόμῳ, ἐκ παραδόσεως δὲ καὶ εἰς τὴν μετηνέχθη παραδοῦναι γραφῆ, τοῦτο μέν, ἵν' εἰεν πᾶσιν εὑσύνοπτα, τοῦτο δέ, ἵνα μὴ ὑπονοθεύηται τι παρὰ τινός προσεκτέον τοιγαροῦν ἀκριβέστατα τοῖς ῥηθησομένοις, ὡν ἀρξασθαι βουλόμεθα, βοεν ἀμεινον, ἀμεινον δὲ ἀπὸ τῆς τὸ φῶς τῇ μὲν ἐφαπλούσῃς ὥρας, ἥτις ἡ πρώτη τῆς ἡμέρας ἐστί· δεῖν δὲ οἷμα· πάντας τοὺς περίεργον φωτὸς τὴν ἐξήγησιν ποιουμένους ἀπὸ φωτὸς ἀρξασθαι. γρὴ τοίνυν μετὰ τὴν ὁρθρινὴν δοξολογίαν συγημμένως φάλλεσθαι ἀφ' τῇ μῶν τὴν πρώτην ὥραν, ὡς σύνηθες, καὶ μετὰ τὸ τέλος αὐτῆς τοῦ εἰωθότος

¹⁾ τέτρασι Ε. ²⁾ τοῖς Ε. ³⁾ ἐπιχορηγόν Ε. ⁴⁾ φωνιστέων Ε. ⁵⁾ πῆξιν λαβοῦσαν τὴν ἀγίαν ταύτην μονὴν Ε.

τελουμένου ἐν τῷ νάρθηκι τρισαγίου λέγει ὁ Ἱερεύς „εῦξασθε ὑπὲρ τοῦ ἀγίου πατρὸς ἡμῶν καὶ ὑπὲρ τῶν ἀγίων πατέρων ἡμῶν καὶ κτητόρων“, καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν ἀπιέναι, πάστης ἀφεμένους συνελεύσεώς τε καὶ ματαίας ἀπασχολίας, ἀργολογίας τε καὶ γέλωτος ἀτάκτου, ἀφ' ὧν τί συμβαίνει; τὸ καὶ εἰς αἰσχυρολογίας δηλονότι παρεκπεσεῖν καὶ λοιδορίας καὶ καταχρίσεις, ὡς ἔντεῦθεν τὸν . . .¹⁾ πρὸς δὲ τὸν δωδεκαήμερον τῶν Χριστοῦ Γέννων καὶ τὴν πεντηκοστὴν ἀπασαν, ἔτι γε μὴν καὶ πάσας τὰς δεοποτικὰς ἑορτὰς καὶ τὰς²⁾ τῶν δώδεκα ἀγίων ἀποστόλων καὶ πάντων τῶν μεγάλων ἀγίων μνήμας³⁾ , ἐν αἷς εἰώθαμεν ἀγρυπνίας ποιεῖν, ωσαύτως καὶ τὸ ψάλλειν τὰ μεσώρια ἐν τοῖς κελλίοις, ἀλλὰ καθ' ὅλην τὴν ἀγίαν πεντηκοστὴν αὐτὰς φυλακώμεθα κατὰ τὴν πρώτην ἑβδομάδα ταύτης καὶ τὴν ἐσχάτην, τῆς διακαινησίμου τέ φῆμι καὶ τὴν τοῦ ἀγίου πνεύματος. χρουομένου τοίνυν τοῦ συμβόλου κατὰ καυρὸν τὸν προσήκοντα συνάγεσθαι· θεῖ πάντας ἐν τῷ νάρθηκι κάκεῖσε ψάλλειν. ὅμοι τὴν τρίτην ὥραν καὶ τὴν ἔκτην μετὰ τῶν μεσωρίων. κατὰ μέντοι τὴν Ἔναρξιν τῆς ἔκτης ὥρας δεῖ ποιεῖν γονυκλισίαν τῷ προεστῷ τὸν τε Ἱερέα καὶ τὸν διάκονον τοὺς τὴν ἐφημερίαν ἔχοντας καὶ τὸν κανδηλάπτην σὺν αὐτοῖς καὶ τοὺς μὲν συγέρχεσθαι εἰς τὸ ἄγιον βῆμα ποιήσοντας τὴν θείαν προσκομιδὴν, τὸν δὲ ἀπέρχεσθαι κρούσοντα τὸν μέγαν σημαντῆρα. ἀλλὰ τῆς μὲν τρίτης καὶ ἔκτης ὥρας ἐν ταῖς ἀπολελυμέναις ὥραις τοῦ ἐνιαυτοῦ ὃδε πως ἐχέτω. ῥητέον δὲ ἄρα καὶ περὶ τῆς θείας μυσταγωγίας, ἥτις χρεωστικῶς καθ' ἔκάστην ὀφεῖται τελεῖσθαι, πλὴν ἀλλ' ἐν ταύτῃ προσεκτέον, ἀδελφοί, ἀσφαλῶς ἔαυτοῖς, ὅτι τε θεία τὰ ἐν αὐτῇ τελούμενα καὶ φρικώδη καὶ ὅτι μᾶλλον τῶν ἀλλῶν ταύτῃ τὸ φρικτόν τε καὶ ὑπέρμεγα τῆς δρθιδόξου καὶ θείας ἡμῶν πίστεως τελεσιουργεῖται μυστήριον, ἡ θειοτάτη φῆμι καὶ ὑπέρτιμος Ἱερούργησις τοῦ παναγράντου σώματος καὶ αἵματος τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἐν αὐτῇ οὖν, ὡς εἴρηται, προσεκτέον ἐν ἔαυτοῖς, ἀδελφοί, ἀκριβῶς ὅτι καὶ μᾶλιστα καὶ πάντα λογισμὸν ζιζανιώδη τε καὶ ἀκάθαρτον καὶ τῆς φρικτῆς ἐκείνης Ἱερουργίας ἀνάξιον ἀφ' ὑμῶν ἐκδιωκτέον καὶ παντὶ τρόπῳ ἔαυτοὺς καθαρτέον καὶ οὗτω τε τῶν θείων ἀγιασμάτων μεταληπτέον τοῖς δσοῖς ἄρα καὶ παρὰ τοῦ προεστῶτος συγκεχώρηται· οὐδὲ γάρ ἐξέσται ὑμῶν τινι ἀδεῶς οὗτω καὶ ἀκρίτως, οὐδὲ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν μεταλαμβάνειν· βουλόμεθα⁴⁾ μὲν γάρ τοῦτο αὐτός, συνεχῶς μετέχειν τῶν θείων ἀγιασμάτων ὡς συνεχῶς ἔτι μετέχειν καὶ τῆς ζωῆς, καθά φησι καὶ αὐτὸς ὁ Χριστὸς „οἱ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ

¹⁾ Deest hic in codice folium.

²⁾ αὐτάς Ε.

³⁾ καὶ πάντων ἀγίων μνήμας

μεγάλων Ε.

⁴⁾ ἐβουλόμεθα Ε.

πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει κατὰγώ ἐν αὐτῷ·· καὶ πάλιν· „ἐὰν μὴ φάγητέ μου τὴν σάρκα καὶ πίνετε μου τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς“. καὶ ὁ θεῖος ἀπόστολος· „ὁ χολλώμενος τῷ θεῷ ἐν σῶμά ἐστιν“, ὥσπερ καὶ τούναντίον „οἱ μακρύνοντες ἑαυτοὺς ἀπὸ σοῦ, ἀπολοῦνται“, Δαβὶδ δὲ ὁ θεῖος φησιν· βουλδμεθα μὲν οὖν, ὡς εἰρηται, τοῦτο, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν καὶ τὸ τοῦ πράγματος δυσχερὲς οὐκ ἐπιτρέπομεν· „ὁ γάρ ἀναξίως ἐσθίων καὶ πίνων τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ χυρίου ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος αὐτοῦ καὶ τοῦ αἵματος“, φησὶν ὁ θεῖος πνευματορήτωρ καὶ πρῶτος τῶν ἀποστόλων Παῦλος. φοβερόν, ἀδελφοί μου, τὸ ρῆμα καὶ τρέμειν τὴν μετάληψιν σὺ τοὺς κατ' ἐμὲ ἀμαρτιώλους, ἀλλὰ καὶ τοὺς λίαν ἑαυτοῖς θαρροῦντας πείθει· ἐκείνους τοιγαροῦν ἀπαξ τῆς ἑβδομάδος μεταληπτέον, ὅσοιπερ ἑαυτοὺς ἴσασι καθαρεύοντας τῶν αἰσχρῶν λογισμῶν καὶ τῆς τούτων συγκαταθέσεως, δργῆς τε μὴν καὶ γογγυσμοῦ, λύπης τε καὶ καταλαλίας, φεύδους καὶ γέλωτος ἀτάκτου, ἕτι τε μητσικακίας μᾶλλον καὶ θυμοῦ, αἰσχυρολογίας τε καὶ τῶν δμοίων. τοὺς δέ γε τοῖς εἰρημένοις περιπίπτοντας πάθεσι δι’ ἔξαγορεύσεως καὶ μετανοίας πρὸς τὴν τούτων σπεύδοντας ἀποχὴν δις τοῦ μηνὸς μεταληπτέον τῇ οὐδ’ ὅλως, κατὰ τὴν τοῦ προεστῶτος δηλονότι διάκρισιν· ἐκείνῳ γάρ φροντιστέον περὶ τῶν τοιούτων. ἀκοινώνητον δέ τινας αὐτὸν¹⁾ τίγεσθαι ἄγει τῆς ἐκείνου εἰδῆσεως οὐκ ἐπαινετέον· ὁ γάρ οὗτος ποιῶν ὡς ἕδιον πληρῶν θέλημα δικαίως κατακριθῆσεται. τοὺς μέντοι μεταλαμβάνειν διφείλοντας ἐνδεχόμενον ἐστὶ τὰς τετυπωμένας ἐπὶ τῇ μεταλήψει προσεκτικώτερον ἀναγινώσκειν εὐχάς, κοινήν τε κοινῶς γονυκλιαίαν ἀλλήλοις ποιοῦντας διδόναι συγχώρησιν καὶ οὗτοι τῶν ζωοποιῶν εὐχαρίστως μεταλαμβάνειν ἀγιασμάτων. ἔστω²⁾ δὴ οὖν καὶ ταῦτα τούτον ἔχοντα τὸν τρόπον.

ζ. Ἀλλ’ ἐνταῦθι με τοῦ λόγου γεγόμενον γρεών εἰπεῖν καὶ περὶ τῶν εἰς θυσίαν ζῶσαν, ἀγίαν, καθαρὰν καὶ ἀναίματον προσφερομένων τῷ ἀγίῳ θυσιαστηρίῳ προσφορῶν καὶ τοῦ νάματος, ἵνα μὴ ἀμελείας τιγὸς ἴσως τῇ καταφρονήσεως περὶ τὰ τοιαῦτα παρεμπιπτούσης λάθωμεν περὶ αὐτὸν ἐκῶν σφαλλόμενοι τὸ μεῖζον καὶ ὑψηλότερον· εἰ γάρ Καῖν δι’ αὐτὸν τοῦτο καταδεδίκασται, τὸ μὴ τὰ κρείττω προσαγαγεῖν τῷ θεῷ, ἀλλ’ ἑαυτῷ τηρῆσαι ταῦτα καὶ ταμιεύσασθαι, δέδοικα, μὴ καὶ τίμεῖς τῇ τοιαύτῃ καταδίκῃ εὑρεθείημεν ὅντες ὑπεύθυνοι, εἰ γε δὴ μὴ τὰ κρείττω τῷ πάντων διοτήρι καὶ χορηγῷ προσενέγκωμεν. τοῦτό τοι καὶ ἐντελλόμεθα μὴ ἐκ τῆς κοινῆς ζύμης, ἀφ’ ἣς καὶ οἱ τῆς τραπέζης ἄρτοι, τὰς προσφορὰς γίνεσθαι, ἀλλ’ ἀλευρού δισκαθαίρεσθαι καὶ φύρεσθαι κακὸν τούτου προσφορὰς ἀπαρτίζεσθαι καθαρωτάτας πα-

¹⁾ αὐτὸν Ε. ²⁾ ἔτω Ε.

τάπασι. καὶ νάμα δὲ δίδοσθαι ἀπὸ τοῦ κρείττονος οἶνου τῶν γεωργουμένων ἐν τῇ μονῇ, ἀφ' ὧν εἴ γε διαιροῖτο ὁ προεστὼς ἐσθίει καὶ πίνειν ἐν τῇ τραπέζῃ η̄ καὶ οὖς αὐτὸς οἵδε μὴ ὑγιῶς τοῦ σώματος ἔχοντας, σὺδέν τι κατακριθήσονται.

η'. Τὴν μέντοι ἐννάτην ὥραν καὶ τὸ ταύτης μεσώριον οὕτω ψαλτέον· μετὰ τὸ διαναστῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς ἐν τῇ κεινῇ τραπέζῃ ἐστιάσεως τοῦ „ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων ὁ κύριος τροφὴν ἔδωκε τοῖς φιβουμένοις αὐτὸν“ τρὶς παρὰ τῆς ἀδελφότητος ψαλλομένου καὶ τοῦ συγήθως σὺν αὐτῷ τρισαγίου τοῦ λερέως τε τὴν εὐχὴν ἐπιλέγοντος ταύτην· „εὐλογητὸς ὁ θεὸς ὁ τρέφων ἡμᾶς ἐκ νεότητος ἡμῶν τῇ αὐτοῦ χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ πάντοτε [καὶ]¹⁾ νῦν“, εὐθὺς ἀρχόμεθα τοῦ ρχαὶ ψαλμοῦ „ἡγεράνθην ἐπὶ τοῖς εἰρηκόσι μοι· εἰς οἷς καὶ καρίσματα πορευσόμεθα“. καὶ τούτο ψαλλοντες ἐξερχόμεθα τὸ ἀριστήριον μετὰ τῆς προσηκούσης εὐχοσμίας καὶ καταστάσεως καὶ ἀπερχόμεθα εἰς τὸν νάρθηκα τοῦ ναοῦ, κἀκεῖσε τὸν τοιούτον ἐκπληρῶντες ψαλμὸν ἀρχόμεθα τοῦ τρισαγίου καὶ ψαλλομεν τὴν ἐννάτην. μετὰ δὲ τὴν ταύτης ἐκπλήρωσιν τοῦ λερέως συγήθως ἐπευχομένου γίνεται πάλιν ἡ προγραφεῖσα κοινὴ συγχώρησις παρὰ τοῦ προεστῶτος καὶ τῆς ἀδελφότητος, καὶ ἀπολυόμεθα ἐν τοῖς κελλίοις ἡμῶν.

θ'. Τὴν μέντοι τοῦ ἑσπερινοῦ ὅμινου ἀκολουθίαν οὕτως διφεύλει τελεῖσθαι, [ώς]²⁾ η̄ τοῦ τῆς ἐκκλησίας τυπικοῦ διάταξις ἀριθμήλως παρίστησιν, οὗ κατὰ τὸ τέλος μετὰ τοῦ ἐν τῷ νάρθηκι συγήθως τρισαγίου προστήκει πάλιν γίνεσθαι τὴν προγραφεῖσαν κοινὴν μετάγονταν καὶ συγχώρησιν. καὶ τὰ ἀπόδειπνα δὲ μετὰ τὸν δεῖπνον διφεύλομεν ψάλλειν, ἐν οἷς καὶ γονυκλιτέον, δῆτε μὴ, ἑορταστέον· ἑορτὴν δὲ λέγομεν, ἐν η̄ κατὰ τὸ ὅρθον τὸ „θεὸς κύριος“ ψαλλομεν. καὶ τοῦ ἀποδείπνου δὲ ψαλέντος καὶ τοῦ προεστῶτος τὴν συγήθη ἐπειπόντος εὐχὴν ὀρθίοις ἐστιώτας πάντας τοὺς ἀδελφούς καλὸν ὑποκλίνειν αὐτῷ τὸ οὖς γονυκλινοῦντι³⁾ καὶ λέγοντι· „συγχωρήσατέ μοι, πατέρες καὶ ἀδελφοί· ἡμαρτον γάρ καὶ ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ καὶ κατὰ διάνοιαν“. καὶ διδόντας αὐτοὺς τὴν συγχώρησιν λέγειν· „ὁ θεὸς συγχωρήσαι σοι, τίμιε πάτερ“, εἴθ' οὕτως πίπτειν ἔκαστον ἡμῶν ἐπὶ γῆς κατὰ πρόσωπον καὶ κοινὴν ἐκ πάσης τῆς ἀδελφότητος ἐξαιτεῖν τὴν συγχώρησιν λέγοντας οὕτως· „συγχωρήσατέ μοι, πατέρες καὶ ἀδελφοί· ἡμαρτον ἐν ἔργῳ, ἐν λόγῳ καὶ κατὰ διάνοιαν“, καὶ πάντας ἐπευχομένους τῷ κειμένῳ λέγειν· „ὁ θεὸς σώσαι καὶ συγχωρήσαι σοι“, καὶ μετὰ τὸ πάντας τὴν τοιαύτην συγχώρησιν ἐξαιτήσασθαι καὶ λαβεῖν, λέγειν τὸν ἐκκλησιάρχην εἰκός· „εὔξαθε, πατέρες, ὑπὲρ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν βασιλέως, ὑπὲρ τοῦ ἀγίου πατρὸς ἡμῶν, ὑπὲρ τῶν ἐντειλαμένων

¹⁾ Supplevimus.

²⁾ Supplevimus.

³⁾ γονυκλιτοῦντι Ε.

ήμιν εὔχεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν, ὑπὲρ τῶν ἀπολειπομένων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν¹⁾), ὑπὲρ τῶν ἐν θαλάσσῃ πλεόντων, ὑπὲρ τῶν ἐν ἀσθενείᾳ κατακειμένων, εὔξασθε, μακαρίσατε τοὺς κτήτορας, μακαρίσατε τοὺς πατέρας καὶ ἀδελφούς ἡμῶν, μακαρίσατε τοὺς γονεῖς ἡμῶν²⁾, καὶ πάντας δροῦ ἀποκρινομένους φάσκειν· „ὁ Θεὸς συγχωρήσαι καὶ σώσαι αὐτούς“, μετὰ δὲ ταῦτα γόνυ αλίναντας ἀπαντας δροῦ λέγειν τῷ προεστῷ „εὐλόγησον, εὔξαι καὶ συγχωρησον ἡμῖν, πάτερ ἄγιε“, τοῦ δὲ τὴν συνήθη ταῦτα εὐχὴν εὐχομένου· „ἡμῖν δὲ Θεὸς συγχωρήσαι καὶ σώσαι³⁾ πάντας ἡμᾶς“ καὶ τὸν στίχον εὐθὺς τοῦ λέγοντος τὸ „ἄμην“ ἐπειπόντος πάντας ἀνίστασθαι συνεπομένους τῷ πατρὶ ἔως τοῦ ἡγουμενίου παραίνεσιν λαβόντας ἐν τοῖς κελλίοις ἀπιέναι τὴν νυκτερινὴν ἀκολουθίαν κατὰ τὸ δοθὲν τύπωμα ἐκτελέσσοντας καὶ σύτως δλους εὐχαρίστους γινομένους μετ' εὐφροσύνης πνευματικῆς ἐφ' ὅπνον τρέπεσθαι. ἄχρις δὲ ὃ τε κανδηλάπτης καὶ δὲπιστημονάρχης τὴν προσήκουσαν ὥραν ἐκ τοῦ ἐκκλησιάρχου μαθόντες τῷ προεστῷ προσέλθοιεν, καὶ τὴν συνήθη λαβόντες ἐξ ἐκείνου εὐχὴν, ὁ μὲν ἀπέλθη κρούσων τὰς βαρέας, δὲ τὸ „εὐλόγησον, πάτερ ἄγιε“ τὸ μεσονυκτικὸν προσηγεῖ καὶ ἡπίᾳ φωνῇ ἐξεπῶν παροδεύσει τὰ κελλία τῶν ἀδελφῶν καὶ ἐφ' ἐκάστῳ τὸ „εὐλόγησον, πάτερ, τὸ μεσονυκτικὸν“ ὡσαύτως λέγων ἐξεγερεῖ πρὸς λειτουργίαν ἡμᾶς τῆς μεσονυκτίου ἀκολουθίας, τὴν δὴ καὶ αὐτὸς ψαλεῖται πάντως καὶ δὲπιστημονάρχης. ἐν τούτῳ τὰς βαρέας κρούει κατὰ τὸ σύνηθες, καὶ οὕτω τοῦ σιδήρου διασημαινομένου συμβόλου ἀθροίζονται πάντες ἐν τῷ ναῷ, καὶ εὐλογήσαντος τοῦ Ἱερέως ψάλλεται τὸ μεσονυκτικόν, καὶ μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τούτου ἐπιφωνεῖ ὁ προεστός· „εὔξασθε καὶ μακαρίσατε τοὺς ἀγίους πατέρας ἡμῶν, εὔξασθε δὲ καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ ἀμαρτωλοῦ, ἵνα ᾧδη ἐκ τῶν παθῶν καὶ σκανδάλων τοῦ πονηροῦ⁴⁾, καὶ ἡμῶν ἐπὶ γόνυ αλιγομένων ἀποκρινόμεθα· „δὲ Θεὸς μακαρίσαι⁵⁾ μὲν τοὺς ἀγίας πατέρας ἡμῶν, συγχωρήσαι δὲ καὶ σέ. εὔξαι δὲ καὶ αὐτὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίμιε πάτερ, ἵνα ᾧδη συμβεῖ ἐκ τῶν παθῶν καὶ σκανδάλων τοῦ πονηροῦ⁶⁾, καὶ ἀποκρίνεται ὁ προεστός· „δὲ Θεὸς συγχωρήσαι⁷⁾ πάντας ὑμᾶς δι' εὐχῶν τῶν ἀγίων πατέρων ἡμῶν⁸⁾, ἡμῶν δὲ ἀποκρινομένων τό· „ἄμην“, ἀναστὰς ὁ κανδηλάπτης καὶ βαλὼν μετάνοιαν ἀπέρχεται καὶ σημαίνει τὸ μέγα σημαντήριον. καὶ οὕτως ἀρχόμεθα τοῦ τρισαγίου τοῦ κραταιοῦ ἡμῶν βασιλέως μετὰ τροπαρίων καὶ ἐκτενῆς παρὰ τοῦ Ἱερέως, „εἴτι δεέμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων καὶ θεοφυλάκτων ἡμῶν βασιλέων κράτους, νίκης, διαιμονῆς, εἰρήνης, ὑγείας καὶ σωτηρίας αὐτῶν καὶ τοῦ κύριου τὸν θεὸν ἡμῶν ἐπὶ πλέον συνεργῆσαι καὶ κατευοδῶσαι αὐτοὺς ἐν πᾶσι καὶ ὑποτάξαι ὑπὸ τοὺς πόδας

1) ὡμῶν Ε.

2) συγχωρήσει καὶ σώσει Ε.

3) μακαρίσει Ε.

4) συγχωρήσει Ε.

αὐτῶν πάντα ἐχθρὸν καὶ πολέμιον· κύριε, ἐλέησον¹, οὐτ' καὶ οὕτω τῆς ἑωθίγης
διοξολογίας ἀρχόμεθα, τὴν οὕτω δέον ποιεῖν μετὰ τὴν τοῦ μεγάλου σημαντῆρος
διάκρουσιν εὐλογεῖσθαι τὸν θεὸν παρὰ τοῦ τὴν ἐφημερίαν ἔγοντος Ἱερέως αὐτίκα
τὸν τύπον τοῦ τιμίου σταυροῦ ἐμπροσθεν τῆς ἀγίας τραπέζης οὕτως ἐκφωνοῦντος·
„δόξα τῇ ἀγίᾳ καὶ δόμοουσίῳ, ἀδιαιρέτῳ, ζωοποιῷ καὶ ἀσυγχύτῳ τριάδι πάντοτε,
νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων². μετὰ τοῦ θυμιατῆρίου ἐπισφρα-
γίζοντος, ἀφ' οὗ τὸ „ἀμήν“ ἐκδεχόμενον τὸν τε προεστῶτα ἢ καὶ τὸν ἐκκλησιάρχην
τοῦ· „δόξα ἐν ὑψίσταις θεῷ“, καὶ ἀκολούθως τοῦ ἑξαψάλμου εὐθὺς ἀπάρχεσθαι
σχολαίως¹⁾ τε καὶ ἡσύχως, μικρὸν ἀγανάκτησας τὰ ῥητὰ τῶν φαλμῶν,
ἴν' ἐντεῦθεν ἔχοιεν διπλαντες ἀπροσκόπτως καὶ ἀπλανῶς αὐτὰ διεξέργεσθαι καὶ οὕτω
μετὰ τὴν τοῦ ἑξαψάλμου συμπλήρωσιν καθεξῆς τὴν πᾶσαν ἐκτελεῖσθαι τοῦ ὄρθρου
ἀκολουθίαν, καθὼς τὸ τῆς ἐκκλησίας διέξεισι τυπικόν. τοῦτο δὲ ποιεῖν, δτε τό·
„θεὸς κύριος“ ψάλλομεν· τὸ γάρ ἀλληλούια τῆς ἡμέρας ἔχούσης ἀπὸ τοῦ τρισ-
αγίου ἀρχόμεθα. οὕτως οὖν ἔσται ἀπαραλλάκτως ἐν παντὶ καιρῷ καὶ χρόνῳ ἡ
περὶ τῆς ἡμερογύχτου ἀκολουθίας ἡμῶν ὑποτύπωσις.

ι'. Ἀλλὰ πρὸ πάντων παρακαλῶ ὑμᾶς τοὺς πνευματικούς μου πατέρας καὶ
ἀδελφούς, ὅστε μή τινα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀκολουθίας ἀπολιμπάνεσθαι ἢ ἐν
ταῖς νυκτεριναῖς καὶ ἡμεριναῖς διοξολογίξις ἢ ἐν ταῖς συνήθως τελουμέναις ἀγρυ-
πνίαις, ὡς εἶπερ τις κατὰ ῥαθυμίαν καὶ ἀμέλειαν ἀπολειφθείη καὶ μὴ δι' ἀσθένειαν
ἢ καὶ συγγνώμην ὅīδεν ἐφέλκεσθαι, ἔστω δ τοιοῦτος, ὡς εἴ γε μετὰ πρώτην καὶ
δευτέραν καὶ τρίτην παραίνεσιν ἐπιμείνῃ²⁾ τῇ ῥαθυμίᾳ αὐτοῦ, ἔνδικον ἐντεῦθεν
ἔξει τὸ ἐπιτίμιον, τὴν Ἑηροφαγίαν αὐτὴν καὶ τὸ ὑδροποτεῖν, καθ' ᾧν ἡμέραν ὑπ'
αὐτοῦ τοῦτο πλημμεληθείη, εἴ γε δηλαδή οἱ ἔτεροι ἀδελφοὶ ἐσθίουσιν ἔλαιον καὶ
πίνουσιν οἶνον. εἴ δέ γέ που οὗτοι τῷ τῆς διαιτῆς σκληρῷ κατ' ἐκείνην τὴν
ἡμέραν πρόσκεινται, γῆστις δ τοιοῦτος διαμενεῖ, ἀγροὶς δν δ ἐσπερινὸς ὕμνος δέ-
νηται πέρας, τηνικαῦτα γάρ συγχωροῦμεν φιλαγάθως τούτῳ τὸ Ἑηροφαγεῖν. οἱ
μέντοι διακονίαις ἵσως τισὶν ἀσχολούμενοι ἢ σωματικαῖς ἀρρωστίαις, ὡς εἴρηται,
προσπαλαιόντες ἢ καὶ ὑπὸ κόπου καὶ ὁδοιπορίας τινὸς ὀκλάσαντες τῷ τοιούτῳ δεσμῷ
οὐκ ὑποβληθήσονται· ταῖς γάρ ἀσθενεῖαις τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῖς κόποις συ-
χαταβαίνειν χρεών.

ια'. Λεκτέον δὲ ὑμῖν ἄρα καὶ περὶ τῆς σωσιψύχου ἑξαγρεύσεως· δέον τοί-
νυν τὸν προεστῶτα ἐν ἑκάστῃ ἀγρυπνίᾳ καὶ καθ' δν δν αὐτὸς αἴρεῖται ταύτης
καιρὸν εἰσέρχεσθαι εἰς τὸ διακονικὸν καὶ παντὸς οὐτινοσοῦν ἔργου ἀφεμένον καὶ

1) σχολέως Ε. 2) ἐπιμείναι Ε.

πάσης οἰκονομικῆς ὄχλησεώς τε καὶ διατάξεως· φροντίδα ποιεῖσθαι ἐπιμελεστάτην τοῦ ἀκροαῖσθαι τῶν βουλομένων ἔξομολογεῖσθαι καὶ ἑκάστῳ ἀρμοδίᾳ ἐπιτιθέναι τὴν θεραπείαν. ἐφείσθια δὲ τούτῳ μὴ ἀδειάζοντι ἵσως, ἐπεὶ καὶ ἡ ἀδελφότης πεπλήθυνται, προτρέπειν καὶ οἷς ἂν βούλοιτο τῶν Ἱερέων ἥ καὶ τισι τῶν εὐλαβεστέρων μεγαλοσχήμων ἀδελφῶν τῶν πλειόνων καὶ ἀγροικοτέρων τοὺς λογισμοὺς δέχεσθαι. λογισμοὺς δὲ τοὺς διηγμέρχι καὶ ὥραι ἐνοχλοῦντας ἡμᾶς, οὓς δεῖ πάντας τῶν εὐδιαλύτων ὅντας καὶ μὴ τὴν ὄχλησιν στερροτέραν πεποιημένους καὶ ἀριέντας τούτοις καὶ συγχωρεῖν, τοὺς δέ γε ἰατρείας τινὸς δεομένους καὶ ἐπιμελείας πρᾶσσόν προεστῶτα τοὺς δεχομένους ἀναφέρειν, κἀκεῖνος κατάλληλον τὴν θεραπείαν ποιήσεται. οἱ τοίνυν ἔξομολογούμενοι οὐδὲν ἀποχρύψουσιν, ἐνδοιάζοντες τούτοις, εἰ τοὺς σφῶν λογισμοὺς ἐπιμελείας δεομένους εἰδεῖεν¹⁾ , ἀλλὰ πάντας καθαρῶς πρὸς τὸν λαχόντα ἐκκαλύψουσι. πλὴν ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτοὺς ἡμᾶς τὰ εἰκότα εἰπεῖν καλόν. τοιγαροῦν καὶ ὑμεῖς, ἀδελφοί, τὸν προεστῶτα βλέποντες πρὸς τὸ καὶ τὸν τοῦτο καὶ λίαν ψυχωφελές διακόνημα σπεύδοντα τρέχοιτε καὶ αὐτοί, τρέχοιτε καὶ τὸν γαληνότατον τοῦτον καὶ ψυχοσώστην λιμένα σπουδαίως κατελαμβάνοιτε καὶ πᾶν τοῦ νοὸς ὑμῶν κίνημα καὶ ψυχοβλαβὴς ἐνθύμιον καθαρῶς καὶ ἀπερικαλύπτοιτε, ὡς εἰς ἐνώπιον θεοῦ καὶ οὐκ ἀνθρώπου ποιούμενοι τὴν ἔξομολόγησιν. θεῷ δὲ πάντας ὁ σπουδαῖων ψεύσασθαι δίκην ἀπαιτήθεται· „ἀπολεῖς γάρ“, φησὶν ὁ ψαλμῳδός, „πάντας τοὺς λαλοῦντας τὸ ψεύδος“. ἀδόλως τοίνυν ἔξομολογούμενοι καὶ πάσης γνωσμαχίας, πάσης ἀκαθαρσίας, πάσης ταραχῆς καὶ ὄχλησεως τὰς ἑαυτῶν διανοίας ἀπαλλάττοντες, χαίροντες εἴητέ μοι καὶ ἀγαλλόμενοι, ὡς τὸ εὔελπι κομιζόμενοι τοῦ μὴ ἀστοχῆσαι τῆς σωτηρίας. ἔξομολογήσασθε δέ, μὴ ἀλλήλους αἰτιώμενοι παροξυσμοῦ τυχὸν παρεμπίπτοντος ἥ τινος ἑτέρας ἀμφιβολίας, ἑαυτοὺς δὲ ἀναιτίους τιθέμενοι καὶ κρίσεις μᾶλλον ἤγιούντες, οὐκ ἔξαγορεύοντες. μηδὲ περὶ τῶν συμπιπτουσῶν ὑμῖν χρειῶν λέγοιτε τῶν σωματικῶν· τούτων γάρ ἀπας καιρός, νυνὶ δὲ πτωσιμάτων ἔξαγορεύσεως καὶ ἰατρείας τῶν ψυχικῶν ἡμῶν παθῶν. καὶ εἰ μὲν περὶ τινος παροξυσμοῦ λέγειν δοξεῖτε, πᾶσαν τὴν μέμψιν καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ σφάλματος, ὅποιον ἂν καὶ εἴη, ἔχοτες ἐπιγράψειν σπουδάζετε καὶ ἐπιρρίπτειν. εἰ δὲ περὶ τινῶν ἀλλῶν παθῶν, καὶ ταῦτα καθαρῶς ἐκπομπεύσετε, ἵν' ἔχοιτε καρποῦσθαι καὶ τὴν ἐντεῦθεν διττὴν ὠφέλειαν, τό τε πρὸς καθαρὰν τῆς ψυχῆς ἱέναι ὑγείαν καὶ τὸ τὴν ὑψοποιὸν ταπεινωσιν περιβάλλεσθαι, τὴν ἔχοντες διμοιοι πάντας ἐσόμεθα τῷ θεῷ τῷ· „μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶσσε καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ“ λέγοντι. τί δ' ἀν ἀλλο εἴη τα-

¹⁾ ἐπιμελείαν . . . ιδεῖεν Ε.

μήριον ἐναργέστερον τοῦ πράσου καὶ ταπεινοῦ τῇ καρδίᾳ; ή δῆλον ἐπὶ τῷ φέρειν πᾶσαν θλίψιν γενναίως καὶ ἔσυτῷ ἐν παντὶ ἐπιμέμφεσθαι. τοσούτων ἄρα καλῶν αἵτια ἡ ἀληθής καθέστηκεν ἐξαγόρευσις, τῆς ἄνευ οὐκ οἷμαί τινα σιωτηρίας τυχεῖν. τὸν τοίνυν τούτον ἐξαγορεύοντα ἀκοινώνητον εἶναι ἀπὸ κυρίου θεοῦ παντοκράτορος ἐντελλόμεθα, ἵνας δὲν ἔσυτον γεννέμενος καὶ τοῦ κρείττονος πάντα τὰ σφαλερά τε καὶ βλαβερὰ ἐξομολογήσοιτο μελετήματα. ἔδει μὲν οὖν τούτον καὶ τῆς μονῆς ἐξωθεῖν καὶ οἵτινας τοις αποκόπτειν μέλος καὶ ὥσπερ τι τραῦμα δυσίστον τῇ καὶ παντελῶς ἀνίστανται ἐξαίρειν τε καὶ ἀπορρίπτειν. ἀλλ' ἡ τοῦ μέλλοντος ἀδηλία καὶ τοῦ ἴσως ποτὲ ἐπιγγάνων αὐτῶν προσδοκία τοῦ τοιούτου βουλγήματος ἡμᾶς ἀνεγκάίτεσσι¹⁾, ὑποκείσθαι μέντοι αὐτὸν τῇ τῶν ἀκοινωνήτων ἐπιτιμίᾳ καὶ λίστῃ ἐπωθελέσεις καὶ²⁾ ἀνυσιμώτατον· ποιὸν γάρ αὐτῷ κέρδος τῆς ἐνταῦθα διατριβῆς; τί δὲ τὸ ἅφελος ἐκ τοῦ μὴ ἐξαγορεύειν; οὐχὶ μᾶλλον βλάβη καὶ ὅλεθρος καὶ διτριχής τοῦ κακοῦ μελέτη; καὶ πᾶν δτοῦν φέρειν³⁾ ἀπώλειαν τῇ ψυχῇ ἐπιγίνεται· ὡς τοίνυν ἀρρωστοῦντά τινας τῇ τραῦμα ἔχοντα, κρύπτοντά τε ταῦτα τὸν ἰατρὸν ἀδύνατον ἐπανελθεῖν πρὸς ὑγείαν, οὕτω δὴ μᾶλλον καὶ πολλῷ γαλεπώτερον τὴν τῆς ψυχῆς ὑγείαν λήψεσθαι ποτε τὸν μὴ ἐξαγορεύοντα. καὶ τούτου μάρτυς ὁ Θεῖος Βασιλεὺς οὗτω πως λέγων· „χρὴ τὸν ὑποταττόμενον, εἴ γε μέλλοι ἀρμόζουσαν προκοπήν ἐπιδεῖξασθαι καὶ εἰς ἔξι γενέσθαι τῆς κατὰ πρόσταγμα τῆς τοῦ κυρίου ζωῆς, μηδὲν φυλάκτειν ἀπόκρυφον κίνυμα τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ γυμνὰ πάντα παριστάν τὰ τῆς καρδίας τῷ προεστῶτι αὐτοῦ“. οὕτω γοῦν ποιοῦντες, ἀδελφοί, σὺ μάγον τῶν οἰκείων σφαλμάτων ἀπολυτρούμεθα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀσφαλέστερον διατεθησόμεθα. φησὶ γάρ ὁ τῆς Κλίμακος· „μάλιστες θριαμβευόμενοι σὺ προκόψουσιν ἐπὶ τὸ γεῖρον“. καὶ αὖθις· „ψυχὴ ἐξαγόρευσιν ἐννοούμενη, ὡς ὑπὸ γαλειγοῦ⁴⁾ ὑπ’ αὐτῆς κατέχεται μὴ ἐξαμαρτάνειν“. οὕτως ἄγαν ὠφέλιμος ἡ τῶν ἴδιων σφαλμάτων φυνέρωσις. λοιπὸν πρόθυμοι προθύμως ἐπὶ ταύτην πάντες τρέχωμεν. τὴν μὲν οὖν τοιαύτην ἐξαγόρευσιν οὕτω διαταττόμεθα γίνεσθαι, αὐτῷ τε δηλούντας τῷ προεστῶτι καὶ τοῖς δσοις αὐτῷ ἐπιτήδειον πρὸς τὸ δέχεσθαι λογισμοὺς δέδουιεν. τὴν δέ γε πρώτην καὶ μεγάλην ἐξομολόγησιν, τῇ ἄρα τὴν κοσμικὴν ἀποβαλλόμενοι τρίχα ἐξαγορεύειν ὀφείλομεν, τῷ προεστῶτι μόνῳ καὶ μή τινι ἀλλῷ ἀναθετέον, ἵν' ἔχῃ⁵⁾ πάντας αὐτὸς εἰδέναι καὶ ἀρμοδίως ἐκάστῳ κερανύειν τὰ φάρμακα. εἰ δέ γε βούλοιτο ὁ προεστῶς⁶⁾ καὶ τις τῶν εὐλαβεστέρων ἱερέων οἱ τὴν κοσμικὴν ἀποτιθέμενοι τρίχα τοὺς λογισμοὺς αὐτῶν⁷⁾ φανερούσθισσαν.

¹⁾ ἀνεγέτησεν Ε.

²⁾ ὡς Ε.

³⁾ φέρειν Ε.

⁴⁾ γαληνοῦ Ε.

⁵⁾ ᔁγω Ε.

δρεῖλουσιν τοίνυν πάντες οἱ τῆς ἡμετέρας ἀδελφότητος τῷ προεστῶτι τοὺς οἰκείους ἔξαγγέλλειν, ὡς εἴρηται, λογισμοὺς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ τῆς ἀποταγῆς καιρῷ καὶ τῷ μετὰ τὴν ἀποταγὴν ἀγῶνι καὶ σκάμματι καὶ μή τινας ἑτέρους ἢ ἡσυχάζοντας ἴσως ἢ ἐν ἀλλοτρίοις σύντας μοναστηρίοις τῶν οἰκείων ἀναδόχους χεκτῆσθαι λογισμῶν, ἀλλὰ πρὸς μόνον τὸν προεστῶτα πάντα τὰ ἑαυτῶν ἀπογυμνοῦν σφαλματα, παρ' οὖ καὶ τὰ φάρμακα προσήκοντα δέξονται καὶ κατάλληλα, καὶ πρὸς ἐκείνους δέ, οἵς δὲν αὐτὸς ὁ προεστῶτας τὸ πρᾶγμα ἐπιτρέψειεν, ὡς δεδήλωται, πρὸς ἕτερον δὲ οὐ βαδιοῦνται χάριν ἔξαγορεύσεως, οὐδ' ἐπιφημήσουσιν ἑαυτοῖς πατέρα πνευματικὸν πάρεξ τοῦ προεστῶτος αὐτῶν· τοῦτο γάρ παντάπασιν ὡς λύμης αἴτιον ἀποτρέπομεν. εἰ δέ τις ἴσως ὅν¹⁾ ἀκαμπής τε καὶ ἀπειθής καὶ τῷ ἑαυτοῦ ἀγοήτως στοιχῶν θελήματι μὴ βούλοιτο τὴν πρὸς τὸν προεστῶτα ποιεῖσθαι ἔξομολόγησιν, ἀλλ' ἄλλον ἑαυτοῦ καὶ οὐ τοῦτον ἐπιγράφοιτο πατέρα πνευματικόν, κάκείνῳ τοὺς οἰκείους λογισμοὺς προανατιθέναι διατείνοιτο, ἔξω που καὶ μακρὰν τῆς ἡμετέρας ποίμνης γενέσθω, παρευθὺς διωκόμενος καὶ μηδὲ φειδῶ λαμβάνειν, μηδὲ ἔλεον, ἀλλ' ὡς ἑαυτὸν ἀλλοτριῶν, οἵς ἀρα κακῶς, ὃ θεοῦ βλέποντος ὀφθαλμοί, κακῶς καὶ λίαν ἐπικινδύνως βεβούλευτο, ἀποσκορακιζέσθω τῆς μονῆς καὶ ξένος τῆς ἡμετέρας ἔστω²⁾ μερίδος καὶ συγαυλίας, διαίτης καὶ ὄμιλίας, ὡς διασπασμοῦ καὶ διαστάσεως καὶ πάσης ἀλληγορικοῦ ἀκαταστασίας καὶ ταραχῆς καὶ βλάβης αἴτιος οὐ τῆς τυχούσης. ἔχέτω μὲν οὕτω καὶ ταῦτα.

ιβ'. 'Ρητέον δὲ λοιπὸν καὶ περὶ προσερχομένων τῇ μονῇ ἐπὶ τῷ ἀποκαρῆναι πλατύτερον, οἵ γε, εἴ τινες εἴεν περιφανεῖς ἢ τῶν ἀνέκαθεν γνωρίμων ὑμῖν καὶ σχεδὸν εἰδότων τὴν τῆς μονῆς διαγωγὴν καὶ κατάστασιν, ἀποκειρέσθωσαν καὶ ἔσθεν τοῦ ἔξαμηνιαίου καιροῦ, ἀξιοῦντες καὶ αὐτὸί τοῦτο ἴσως καὶ ἀποδεχόμενοι. εἰ δὲ τῶν τυχόντων εἰσὶν ἢ ἀγριωστοί, μετὰ παρέλευσιν ἐπτὰ ἡμερῶν τῆς ἐνταῦθα τούτων ἀφίξεως ἐνδυέσθωσαν τὰ ῥάκη³⁾ καὶ τὰς μοναχικὰς περικεφαλαίας πέριβεβλησθωσαν, ἐπιτάπτέσθωσαν δὲ τὰς κατὰ δύναμιν καὶ προστηκόσας διακονίας καὶ ἐπιτηρείσθωσαν, εἰ μεθ' ὑπομονῆς ἐκτελεῖεν ταύτας καὶ ταπεινώσεως, ἀν μέντοι οὕτως ἔχοντες διακαρτεροῖεν ἄχρι τῆς συμπληρώσεως τριῶν ἐνικυτῶν, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς συνταπτέσθωσαν ἀποκειρόμενοι καὶ τὸν ἀρραβώνα τοῦ θείου καὶ ἀγγελικοῦ σχήματος ἦτοι τὸν μανδύαν λαμβανέτωσαν. εἰ δ' ὅκλασκοντες τυχὸν φανεῖεν, γογγύζοντες τε καὶ καταραθυμοῦντες, ἀποδυσάσθωσαν τὰ μέλανα καὶ τὰ κοσμικὰ ἐνδυσάσθωσαν καὶ πρὸς τὸν κόσμον, δὸν ἡγάπησιν, ἐπιστρέψωσιν. οἱ γάρ κατὰ θεὸν ἀποτασσόμενοι παντάπασι γίνονται ξένοι τῶν κοσμικῶν καὶ τῶν ἴδιων ἐπιθυ-

¹⁾ ὅν E.

²⁾ ἔστω E.

³⁾ ἐνδυέσθωσαν τὰ ῥάκη E.

μιῶν. τοὺς τοίνυν ἀναδεγχίζαι κριθέντας οὐκ ἀναγκαστέον περὶ τίνος ἀποταγῆς τε καὶ προσενέξεως νόμου τὴν τοῦ θεοῦ χάριν καπηλεύειν ἢ γρήμασι πιπράσκειν, μὴ πού τις ἐντεῦθεν αἰσχύνη ἢ σχεδὸς προστριβῇ τοῖς προΐκα παρ' ἡμῶν ἀποχαρεῖσι καὶ τὸ κακὸν καὶ ἐπάρατον τοῦτο φῆμα παρεισαχθῆ, τὸ ἐμὸν δηλονότι καὶ τὸ σόν, καὶ τὸ μεῖζον ἢ ἥττον καὶ τὸ κρείττονα εἶναι τὸν προσενέγκαντα τοῦ μὴ προσενεγκόντος. μὴ γένοιτο τοῦτο ὑμῖν εἰς τὸν αἰῶνα, μὴ γένοιτο· ἡ γὰρ λεγομένη αὕτη ἀποταγὴ ἀνακρεῖ τὴν μακαρίαν ὑποταγῆν. εἰ δὲ Ἰωάννης αὐτὸς τι ἔκὼν ὁ ἀποχαρησόμενος θεῶν προσενεγκεῖν αἱρεῖτω, δεκτέον τρόπον τοιόνδε· κινητοῦ μὲν ὅντος τοῦ προσφερομένου καὶ ἀφιερωμένου, αὐτὸς δὲ μέλλων ἀποκαρῆναι ἀσκεπής¹⁾ εἰς τὸ ἄγιον θυσιαστήριον εἰσερχόμενος ἐπάνω τῆς ἀγίας καὶ ἵερᾶς τραπέζης οἰκείαις χερσὶ τὴν κατάθεσιν τούτου ποιήσεται. ἀκινήτου δὲ τυγχάνοντος ἢ αὐτοκινήτου χάρτην ἐκθήσει δωρεᾶς καὶ ἀφιερώσεως τῷ θεῷ διὰ πρεσβειῶν τῆς ὑπεραγίας ἡμῶν θεοτόκου καὶ εἰς τὸ ἄγιον θυσιαστήριον, ὡς εἴρηται, εἰσελθών, ἀποθήσει τούτον ἐν τῇ φρικτῇ καὶ θελατῇ τραπέζῃ· τοῦτο γὰρ προαιρετικὸν καὶ ἀβίαστον καὶ γνώμης ἔργον θεοφιλοῦς καὶ ἐλεημοσύνης τάξιν ἐπέχον καὶ εὐποιίας καὶ ὑπὲρ τῆς θεόθεν ἀντιμισθίας γενόμενον εἰς ἐξίλασμα τῶν πεπληρυμελημένων αὐτῷ, μᾶλλον δέ, ἵνα τὰληθὲς εἴπωμεν, ἀνάθημα προσφέρεται τῷ θεῷ καὶ τῇ θεογεννητρίᾳ· ἂλλο μὲν γὰρ ἡ λεγομένη ἀποταγὴ καὶ προσένεξις καὶ ἔτερον δῶρον ἢ ἐλεημοσύνης ἐπίδοσις ἢ ἀνάθημα· ἐκεῖνό δὲν γὰρ ἐντεῦθεν ἔχει τὴν τῆς ἐλπίδος ἀντάμειψιν καὶ ὥσπερ δι'²⁾ ὠνητῶν τοῦ σώματος προκαταβάλλεται γρειωδῶν ἐπὶ τισιν Ἰωάννης συμφωνίαις καὶ ἀνταλλάξει, τὸ δὲ ἐκεῖ μόνον ταῖς οὐρανίαις ἐλπίσι καὶ ἀνταμείψειν ἀποκείμενον. καὶ διὰ τοῦτο μηδὲ πρόκρισίν τινα ἔχειν τῶν λοιπῶν³⁾ ἀδελφῶν ὁ διδοὺς ὑπολαμβανέτω, ἀλλὰ ἐπίσης εἶναι τοῖς πᾶσι κατὰ τὸν κρατήσαντα τύπον⁴⁾ τῆς μονῆς. ἀν δέ γέ ποτε πειραθεῖς ἐκ δαιμόνων ὁ δούς, οἷα πολλὰ τὰ τῆς ἀβυσσίας⁵⁾, ἐκστῆναι μὲν τῆς μονῆς βουλγήθη, θελήσῃ δὲ καὶ τὸ δεῖνωρημένον καὶ θεῷ προσενηγμένον ἀποκομίσασθαι, ἀλλὰ μὴ δοτέον αὐτῷ τοῦτο κατὰ τὸν τυπικὸν κανόνα· τὸ γὰρ ἀπαξί θεῷ ἀφιερωθὲν ἀναφαίρετον καὶ ὁ ἀφαιρούμενος ἴερόσυλος, δποῖον δὲ τὸν ἴερόσυλον ἔχει τὸ ἐπιτίμιον, πάντες ἴσασι, κανὴ ἡμεῖς μὴ λέγειν ἐθέλωμεν.

τγ'. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἀποκειρομένων ἐν τῇ μονῇ. οροντιστέον δὲ καὶ τῶν ἀπὸ ξένης ἐρχομένων ἐπὶ τὸ βαλεῖν ἀργῆν ἐν αὐτῇ. δ τοίνυν εἰσδεγχίζεις τῇ μονῇ κριθεῖς μοναχεῖς μετὰ παρέλευσιν μηγῶν ἔξι, ἐν ταύτῃ διατά-

1) καὶ ἀσκ. E. 2) τις E. 3) ἀποκ. τῷ τοι οὖτῳ διὰ μηδὲ πρόκρισίν τινα ἔχειν τῶν τοῦτο τῶν λ. E.

4) τόπον E. 5) ὑδοὺς . . . τὰ τῆς οὐ δουλείας E.

γῆτω¹⁾ πρὸς θέαν τῆς καταστάσεως αὐτῆς, εἴθ' οὕτως ἀναγινωσκέσθω ἐνώπιον [αὐτοῦ]²⁾ τὴν παροῦσαν διάταξιν, καὶ εἰ γε ἡ ἀρεσθείη πᾶσι τοῖς ἐν αὐτῇ γεγραμμένοις, γινέσθω³⁾ μὲν παρὰ τοῦ ἵερέως ἔξω ὁ εὐλογητός, ὡς ἔφημεν, μετὰ τρισχύσιον, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ δὲ ὑποκλινημένου αὐτοῦ ἐπιδιδότω τὴν ιδίαν κεφαλὴν τῷ προεστῷ ἀπερικάλυπτον, αὐτὸς δὲ τῷ τιμίῳ ταύτῃ σῷραχτῶν σταυρῷ οὕτω πως εὐλαβῶς λέγει· „γέρης τοῦ παναγίου πνεύματος, ἀδελφέ, δι' εὐχῶν τῶν πατέρων τίμων διώρησον καὶ ἴσχυν καλῶς τετελεκέναι! καὶ θεαρέστως τῇ εἵλαβες ἀρχήν, εἰς οἰκοδομήν καὶ σωτηρίαν τῆς σῆς ψυχῆς καὶ ὄφελειαν“.⁴⁾ ἐπειτα τὸν ἐν χυρίῳ δότω αὐτῇ ἀσπασμὸν καὶ καθεξῆς ὄμοιώς οἱ ἀδελφοὶ πάντες, οὗτος δὲ ποιείτω μετάνοιαν τῇ ἀδελφότητι λέγων· „εὔξασθέ μοι, πατέρες καὶ ἀδελφοί, οὐαὶ μοι ἐάν τη ὁ θεὸς ὑπομονήν· ιδοὺ γάρ ἔβαλον ἀρχήν ἐν τῇ ἀγίᾳ ταύτῃ μονῆ“.⁵⁾ καὶ τῶν ἀδελφῶν ἀποκρινομένων· „δώρη σοι ὁ θεὸς ὑπομονὴν ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ“.⁶⁾ καὶ οὕτω συγκαταλεγέσθω τῇ ἀδελφότητι. εἴτα δόξαν μὲν τῷ θεῷ συναφερέσθω καὶ ἀπόλυσις γιγέσθω τῆς συνήθους λεγομένης εὐχῆς· ἀλλως γάρ οὐ συναριθμηθῆσεται τις τοῖς τῆς καθ' ἡμᾶς ἀδελφοῖς, εἰ μὴ σὺν τῇ ἐξαγορίᾳ, καὶ ἡ παροῦσα ἀκολουθία ἀπαραλλάκτως προβῆ.

ἰδ'. Καιρὸς δ' ἀν εἶη λοιπὸν καὶ τραπέζης ἐπιμνησθῆναι καὶ βρώσεως καὶ τῶν λοιπῶν, ὅσαπερ τὴν σύστασιν τῷ σώματι συντηρεῖν πέφυκεν· ὕσπερ γάρ τοι μεῖς ἐκ δύο συγκειμένων, ψυχῆς τε λέγω καὶ σώματος, οὕτω δὴ καὶ τὰ τῆς μονῆς καὶ ψυχὴ μὲν εἰκότως ἢν αὐτῆς νομίζοιτο τῇ ἐν φαλμωδίαις πάσαις θεοπρεπής ἀκολουθία, σῶμα δὲ αὐτῇ τε τῇ μονῇ καὶ δσα τοῖς τίμων λυσιτελεῖ σώμασιν. ἐπεὶ τοίνυν ἀρχούντως τῇδη σὺν θεῷ περὶ τῆς ψυχῆς εἰπωμεν, πρέπον ἐστὶ καὶ περὶ τῶν τοι σώματος ταύτης διαφερόντως εἰπεῖν, τὴν τε τῶν τροφῶν δίαιταν διατυπώσασθαι καὶ τὰ ἄλλα, δσα τὴν τῆς μονῆς σύστασιν διαρκεστέρων ἐπιμνηστεύονται, ἀκριβέστερον ἐκθέσθαι· ὑμῖν, ὡν οὐκ ἐλαττον φροντίζειν χρεῶν τὸν αὐξάνεσθαι· θέλοντες τὴν⁷⁾ τοῦ κωνοβίου κατάστασιν. λεγέσθω τοίνυν καὶ τοῖς ἐμοῖς πατράσι καὶ ἀδελφοῖς εἰκότως παραδεδόσθω μετὰ τὴν τῆς ἵερᾶς καὶ θείας μυσταγωγίας ἀπόλυσιν, πάντων τοῦ ναοῦ ἐξερχομένων καὶ τῷ νάρθηκ συγκαθημένων, κρούεται μὲν τὸ τραπέζιον, ὡς σύνγριες, σύμβολον. δέ γε ἵερουργήσας ἵερεὺς ἔστως τῶν . . .⁸⁾ συντετμημένοις τοῖς ῥήμασιν, εἰ δέ τις εἶη ταράττων τὴν ταρατόμενος, θορυβῶν τε καὶ θορυβούμενος τὴν ἀνάγνωσίν τε συγχέων ἐκ τῆς ἀκαίρου καὶ ἀπρεποῦς ὄμιλίας, κατασιγαζέσθω παρὰ τοῦ τραπεζαρίου. εἰ δέ,⁹⁾

¹⁾ διαταγέτω Ε. ²⁾ Supplevimus. ³⁾ ἀναγινέσθω Ε. ⁴⁾ τὸ αὐξάνεσθε θελ. καὶ τοῦ κοιν. Ε. ⁵⁾ Deest hic in cod. folium.

(ὅπερ ἀπείη), μηδὲ αὐτοῦ τοῦ σιγαζούντος λόγον ποιεῖται· δὲ θερυβούμενος, τῆς τραπέζης καὶ ἄκου γέγειρέσθω καὶ τῷ τῇς ἀβρωσίας ἐπιτιμίῳ ὑποβεβλήσθω ἢ ἔτέρως σωφρογίζεσθω, καθὼς ἂν ὁ προεστῶς βούλοιτο. καθεσθήσονται μὲν οὖν πάντες ἐν τῇ τραπέζῃ κατὰ τὴν τάξιν τὴν πάρα τοῦ προεστῶτος διορισμένην. καθέδραν δὲ ὑψηλοτέραν ἢ τὴν ἐπὶ ταύτῃ προτίμησιν οἶκοθεν ἐπικήτησαι· τινα οὐδὲ ἀκοῦσαι τὸ σύνολον ἀγεχόμεθα· ποῦ γάρ ἂν καὶ εἴη τοῦτο δεκτόν, ἀνδρας κατὰ θεὸν ζῶντας δλῶς ἐρίζειν περὶ καθέδρας ἐπίστης τοῖς κατὰ κόσμον, οἱ ἐντεῦθεν ἔαυτοὺς τῶν λοιπῶν ὑπερέχοντας ἀποδεικνύαι σπουδᾶσσοσιν, οἵα περ τὴν ματαίαν δόξαν καὶ τῷ θεῷ μεμισημένην ἐπτοημένοι; „βδέλυγμα γάρ παρὰ κυρίῳ πᾶς ὑψηλοκάρδιος“, φησὶν ἡ θεία γραφή, „καὶ κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται· ταπεινοῖς δὲ διδωσι χάριν“. οὐκ ἔσται οὖν ἐν τῷ τοῦτο, οὐκ ἔσται· οὐ γάρ ἂν [τίς]¹⁾ ποτε σώματα ἔχων τὰς φρένας προκρίνη τοῦτο, βδέλυγμα ἔσεσθαι κυρίῳ τοῦ λαβεῖν χάριν παρ’ αὐτοῦ καὶ ἐγγὺς τῷ μῶν ἔχειν αὐτόν, ὡς τῇ καρδίᾳ συντετριμμένους ἢ, ταλαρίθες εἰπεῖν, οἷκους αὐτοῦ εἶναι καὶ ἐπεράστους. εἰ δὲ καὶ τις τῷ μῶν εύρεθείη τούτου χάριν διαπληκτιζόμενος γρόνους τυχὸν ἢ ἐνέργειαν προβαλλόμενος καὶ μὴ ἐμμένειε τῇ προστάξει τοῦ προεστῶτος καὶ τὸν ἀποκληρωθέντα τόπον αὐτῷ [μὴ]²⁾ στέργοι, ἐντέλλομαι ἐν κυρίῳ τὸν ἔσχατον αὐτῷ τόπον ἀποκληροῦν καὶ διδάσκεσθαι· τῷ κόσμῳ τὰ τοῦ κόσμου καταλιμπάνειν. εἰ δ’, (ὅπερ ἀπευκταῖον, πάντη καὶ ἀσεμνογ), ἔτι τε διανισταται καὶ ἀμφιβάλλοι καὶ μετὰ δευτέρων καὶ τρίτην παραίνεσιν ἀδιόρθωτος μένοι, οὐ καθεδεῖται τὸ σύνολον, ἀλλ’ ἀνιστάμενος διακονίαν ἐκπληρούτω τινά. ἀλλὰ προκαθεδεῖται μὲν τῶν πάντων οἱ τὰς δύο ταύτας μεγάλας ἐγκεχειρισμένοι διακονίας, δὲ τε οἰκονόμος καὶ ὁ ἐκκλησιάρχης, μετὰ δὲ τούτων οἱ ἵερεῖς κατὰ τὴν τούτων προβαθμιότητα, μετὰ δὲ τούτους πάλιν οἱ διάκονοι, εἴπερ μὴ τινας χρόνῳ ἢ γῆρᾳ προβεβηκότας, ἀξίους αἰδοῦς καὶ τιμῆς, προκαθησθαι τούτων, τῶν διακόνων δηλαδή, αἱρεῖτο ὁ καθηγούμενος. μετὰ δὲ τὴν τούτων καθέδραν οὐκ ἔσται τῶν ἀλλων ἐν ταύτῃ προτίμησις, ἀλλ’ ὡς ἂν τῷ προεστῶτι δοκεῖ, ἔκαστῳ ἡρωτηκότως ἢ καθέδρα λοιπὸν ἀποκληρωθήσεται· ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν τοῦ δείπνου καιρόν, εἴ τις βουλόμενος δειπνῆσαι ὑστερήσει τῇς εὐχαριστίας, τῷ ὅμοιῷ ὑποπεσεῖται ἐπιτιμίᾳ³⁾). καὶ αὖθις βρωτέον ὑμᾶς ἐδέσματα⁴⁾ . . . δύο σισαμελαίου μετέχοντα, οἷον τε ποτέον μετὰ τοῦ συγγέθους ἐξαγίου διδόμενον διὰ τὴν ἕωρτὴν τοῦ ἀγίου μεγαλομάρτυρος Θεοδώρου, τὴν ὁ προεστῶς διφείλει τελεῖν καὶ παρακαλεῖν τῷ μᾶς, ἢ μὲν δὴ πρώτη ἐβδομάδας τῆς ἀγίας καὶ

¹⁾ Supplevimus.
folium.

²⁾ Supplevimus.

³⁾ Lacuna.

⁴⁾ Iterum deest.

μεγάλης τεσσαρακοστῆς οὕτως ὑμῖν ἀνυέσθω. τοῖς δὲ σαββάτοις πᾶσι καὶ χωρισταῖς τῆς αὐτῆς ἀγίας νηστείας τρία παρατιθέσθωσαν ὑμῖν ἐδέσματα μάγειρευτὰ μετέχοντα σισαμελαίου, διδόσθω¹⁾ δὲ καὶ εἰς πόσιν οἶνου τὸ σύνηθες χρασοβόλιον, καὶ δειπνητέον ἐν ταῦταις, ως ἔθισ οὖσι τῇ μονῇ. καὶ τῇ τετράδι καὶ πέμπτῃ τοῦ μεγάλου κανόνος δείπνου χωρίς, τῇ δὲ παρασκευῇ πάρακλητέον τοὺς φάλτας διὰ τὴν Ἀκάθιστον, ταῖς δὲ τρίταις καὶ πέμπταις τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς ἔστωσαν οὕτως· φάβα τὰ ἐφθάται καὶ ὀλμαλαν καὶ ὀπώρας καὶ ποτὸν ἔψημα. καὶ ταῦτα μὲν τοῖς ἐρρωμένοις τὰ σώματα, τοῖς δέ γε ἀσθενεστέροις γενέσθω ἔψητὸν μετὰ σισαμελαίου καὶ ἐλαίου, οἶνου τέ φημι ἔτι μετὰ τοῦ συνήθους χρασοβόλιου. τεθεί-
τωσαν δὲ ἐν τῇ μιᾷ τραπέζῃ, τὰς δὲ δευτέρας καὶ τετράδας καὶ παρασκευὰς
οὐκονύ **ὑμᾶς μαγειρευτοῦ** τινος, οὔτε οἶνου μεταληπτέον, ἀλλ' ἡ μόνον χυάμων καὶ
τινῶν μικρῶν ὀπωρῶν, εἴπερ εἰσὶ, καὶ λαχάνων ὄμῶν καὶ τοῦ χυμινατοῦ θερμοῦ
ὑδατος. ἀν δὲ τούτων μία τύχη τῇ μνήμῃ²⁾ συνδραμεῖν τῆς εύρεσεως τῆς τιμίας
χεφαλῆς τοῦ Προδρόμου ἢ τῶν ἀγίων Τεσσαράκοντα, καταλυτέον καὶ τρισὶν ἐδέσμασιν
ἐλαίου μετόχοις ἐστιατέον καὶ οἶνῳ μεταληπτέων τῷ συνήθει μετρουμένου χρασ-
βολίῳ, ἵχθυων δὲ οῦ· ἐν μιᾷ δὲ τῶν τῆς πρώτης ἐβδομάδος ἡμερῶν μίαν τούτων
φθίσασσαν τελεσθῆναι ἑορτῶν, τιμητέον καὶ πάρακλητέον ὑμᾶς, οὐ κατὰ τὰς προ-
λεγθείσας ἡμέρας, ἀλλ' ἡ μόνῳ οἶνῳ τῷ διὰ τοῦ συνήθους ἐξαγίου καὶ γρούτῃ.
τὰς ἀλλὰς τοίνυν πάσας ἡμέρας τῆς ἀγίας τεσσαρακοστῆς οὐκ ἔξεστιν ὑμῖν ἵχθυο-
φαγῆσαι τὸ σύνολον, εἰ μὴ που πάρακλησις Ἰσως πεμφθῇ παρά τινος· τότε γάρ
καὶ τοῦτο καταλυτέον διὰ τὴν διάκρισιν, ἵνα μήτε φανῶμεν τοῖς ἀνθρώποις νηστεύ-
συτες, μὴ που Ἰσως καὶ αὐτὸν τὸν πάρακλησιν λυπήσωμεν ἐν ταύτῃ τῇ βασι-
ικῷ ἡμέρᾳ τυχόν.

ιε'. Τῆς λαμπρᾶς δὲ καὶ ἀγίας ἑορτῆς ἐνστάσης ἢ τῆς ἀγίας καὶ σωτηρίου
ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ λαμπρῶς ἑορταστέον ἐν ἑκατέραις εἰς δύναμιν καὶ ἵχθυων
μεταληπτέον οἶκοθεν δύωνισμένων καὶ οἶνου ποτέον διὰ τοῦ συνήθους χρασοβόλιου.
ἵχθυοφαγῆσωμεν δὲ ἐν τῇ ἀγίᾳ ταύτῃ ἑορτῇ [τοῦ]³⁾ Εὐαγγελισμοῦ, ως εἴρηται,
ἀν μὴ τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ ἐβδομάδι συνδράμῃ· τότε γάρ λαχάνοις καὶ δσπρίοις
μαγειρευτοῖς καὶ μετόχοις ἐλαίου μόνου⁴⁾ χρησόμεθα διὰ τὴν ἑορτήν, ἐπεὶ τὰς
τρεῖς ἡμέρας ταύτης τῆς ἐβδομάδος, ἥγουν δευτέραν καὶ τρίτην καὶ τετράδα ἐπίσης
ταῖς τῶν λοιπῶν ἐβδομαδῶν τετραδοπάρασκευαῖς διακονητέον, δσπρίοις τε καὶ λα-
χάνοις ὄμοις καὶ ὀπώραις ταῖς παρατυχόσαις ἀρκουμένους καὶ τῷ διὰ μέλιτος
καὶ χυμινάτου θερμοῦ ὑδατος. εἰ δὲ ἡ προδρηλωθεῖσα ἀγίᾳ αὐτῇ ἑορτὴ τοῦ Εὐαγ-

¹⁾ ὁ/δοσθαι.

²⁾ τῇ μνήμῃ Ε.

³⁾ Supplevimus.

⁴⁾ μετόχους ἐλαίῳ μόνῳ Ε.

γελισμοῦ ταύταις συνδράμῃ, καν μὲν ¹⁾ τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ πέμπτῃ, καν τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ, καν αὐτῷ ²⁾ μόνῳ τῷ ἀγίῳ καὶ μεγάλῳ σαββάτῳ, οὐκ ἰχθύων, ἀλλ’ ὄσπριών καὶ λαχάνων μαγειρευτῶν ἐλαίου μετόχων μεταληφόμεθα καὶ οἶνου πιώμεθα μετὰ τοῦ συνήθους χρασοβολίου, καὶ τὰ εἰκότα τῇ ἑορτῇ πάντα ποιήσωμεν. τῇ τοίνυν ἀγίᾳ πέμπτῃ κατὰ τὰς ἀπολελυμένας ἡμέρας τῆς τεσσαρακοστῆς ἡ ἑστίασις ἔσται ὑμῖν ἐν τοῖς ἐδέσμασι καὶ τῷ οἴνῳ. τῇ μέντοι ἀγίᾳ παρασκευῇ οὔτε μαγειρευτέον, οὔτε τραπέζης φροντιστέον, οὔτε βρωτέον τὸ σύνολον, ἀλλὰ νῆστεις διάγειν πάντας εἰκός. ἐν δὲ τῷ ἀγίῳ σαββάτῳ μόνος διακλασμὸς γιγέσθω μετὰ τὴν τῆς θείας Ἱερουργίας ἀπόλυσιν ἐν τῷ νάρθηκι περὶ τρίτην ἡ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς δρειλούσης τελείσθαι. ἡ δὲ τῆς μεγάλης καὶ λαμπροφόρου ἀγίας χυριακῆς ἀκολουθία πᾶσα κατὰ τὴν τοῦ τυπικοῦ διάταξιν τελεσθῆσεται. Ιοῦτον μὲν δὴ τὸν τρόπον ἡ ἐν τῇ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ τεσσαρακοστῇ δίαιτα τῶν τροφῶν ἔχετω, τῆς περὶ τῶν ἀσθενούντων φροντίδος τῇ διαχρίσει τοῦ προεστῶτος ἀνακειμένης. κατὰ δέ γε τὴν τῆς διακαινησίμου ἐβδομάδα τυρὸν καὶ ώὰ καὶ γάλα βρωτέον καθ’ ἔκάστην ἀπαραιτήτως καὶ οἶνου μεταληπτέον. ἀπὸ μέντοι τῆς δευτέρας τοῦ ἀγίου ἀποστόλου Θωμᾶ ἐν μὲν ταῖς τετράσι καὶ παρασκευαῖς καὶ τρίταις φημὶ τυροῦ καὶ ώῶν καὶ γάλακτος ἐπίσης ἀπέχεσθαι χρή, ἐλαίου δὲ ἐσθίειν καὶ οἶνον πίνειν εἰκός, ἀλλὰ μὴ καὶ ἰχθυοφαγεῖν, καθ’ δὲ Παλαιοτινόθεν παρελάβομεν τύπον μετὰ τὴν ἐσχάτην ἐβδομάδα πᾶσαν τῆς πεντηκοστῆς ἥτοι τοῦ ἀγίου πνεύματος καὶ ἐν αὐτῇ [τῇ]³⁾ τῆς διακαινησίμου τυροῦ καὶ γάλακτος καὶ οἶνου μεταλαμβάνειν δρειλομεν.

ις'. Ρητέον οὖν καὶ περὶ τῶν ἀγίων ἀποστόλων νηστείας καὶ ἐν πάσαις ταῖς δευτέραις καὶ τετράσι καὶ παρασκευαῖς, ὅτι τὸ „θεὸς χύριος“ οὐ φᾶλλομεν, δι’ ὃ καὶ μετὰ τὸ τελεσθῆναι τὴν πᾶσαν τῆς ἡμέρας ἀκολουθίαν, τὴν τε τῶν ώρῶν καὶ τοῦ ἐσπερινοῦ, καθὼς καὶ τὸ τῆς ἐκκλησίας διέξεισι τυπικόν, καλείτω ὑμᾶς ἡ τράπεζα κατὰ τὸν ἀνωτέρω διαταγέντα τύπον, ἐβδόμης ὥρας τῆς ἡμέρας ἐνισταμένης· ἐν ταύταις γάρ οὔτε μαγειρευτῶν τίνος, οὔτε ἐλαίου, οὔτε οἶνου μεταληπτέον, ἀλλ’ ὄσπριών ἐφθῶν καὶ λαχάνων ώμῶν καὶ τῶν κατὰ τὴν ἡμέραν ἵσως ὀπωρῶν καὶ ὄδατος. ἐν δέ γε ταῖς τρίταις καὶ πέμπταις δύο ἐδέσματα σὺν ἐλαίῳ ἐψητῷ ὑμῖν ἐσθιέσθωσαν καὶ οἶνον πινέτω ἔκαστος διὰ τοῦ συνήθους χρασοβολίου, ἀλλὰ καὶ δεῖπνος δ συνήθης παρκτιθέσθω, ἀρτοῦ τὸ τρύφος καὶ δλιγοσταὶ ἐλαῖαι ἡ ὀπωραὶ τῷ καιρῷ πρόσσφοροι⁴⁾ καὶ οἶνος πινέσθω μετὰ τοῦ ἐλάττονος χρασοβολίου. ὠσαύτως καν τοῖς σαββάτοις καὶ ταῖς χυριακαῖς, ἐν αἷς δὴ καὶ τρισὶν ἐδέσμασιν μαγει-

¹⁾ ἐν Ε.

²⁾ ἐν αὐτῷ Ε.

³⁾ Supplevimus.

⁴⁾ πρόσσφοραι Ε.

ρευτοῖς κατὰ τὸ ἀριστον ἔστιασόμεθα. καὶ νῦν ἄγίων δὲ Χριστοῦ Γεννῶν τεσσαράκοστὴ ὁμοία ἔσται τῇ τῶν ἄγίων ἀποστόλων νηστείᾳ ἐν ταῖς βρώσεσι καὶ πόσεσι.

ἵζεν. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν ἐν ταῖς τρισὶ λαμπραῖς καὶ ἄγίαις τεσσαράκοσταις νηστειῶν. περὶ δὲ τῶν ἐν ταῖς ἄλλαις ἐβδομάδεσι νηστειῶν τῶν ἀνὰ πᾶσαν τετράδα καὶ παρασκευὴν ἐντεταλμένων ὑπὲρ τῶν θείων κανόνων, οὕτως τὴν νηστείαν οἱ κατὰ Παλαιστίνην πατέρες δέοντες ποιεῖσθαι διακεκρίκασι τῇ παντελῇ τοῦ οἴνου καὶ τοῦ ἐλαΐου ἀποχῇ προσθέντες ἵσην γίνεσθαι καὶ τὴν κατὰ τὴν δευτέραν νηστείαν. τὸ αὐτὸν καὶ τῆμεῖς στοιχῶμεν ἐπόμενοι τοῖς ἄγίοις πατράσι τήμαν, διατίθεμεθα δέ, δεσποτικῆς ἐνισταμένης ἑορτῆς η τῶν ἡβ' ἀποστόλων η τῶν μεγάλων διδασκαλῶν η καὶ τῶν μεγάλων πατέρων τινός. ἐν αἷς ἀγρυπνίαι¹⁾ γίνονται η ὁ πολυέλεος ψάλλεται, πᾶσαν νηστείαν λύεσθαι δίκαιον, καθ' ἣν ἀν τήμέραν τῶν εἰργμένων τριῶν τῆς ἐβδομάδος τήμερῶν συμβαίτη γίνεσθαι τινος τῶν εἰργμένων τελετῆν. ἐφείσθω δὲ ὑμῖν καὶ παρ' ὅλον τὸν τοῦ δωδεκατημέρου καιρὸν τυρὸν ἐσθίειν καὶ γάλα καὶ ὠάκα καὶ οἶνον²⁾ καθ' ἐκάστην μεταλαμβάνειν. ἀλλ' ὅπερ τήμας μικροῦ δεῖν παρέδραμεν, ἀγαγκαῖον ὅν, καὶ τῆς μυστρᾶς παραχθόσεως τῶν Ἀρτζιβουρτζίων ἀποδιαιρεοῦν, καὶ τοῦτο γραφῆ θωτέον· ἐν γάρ τῇ πρὸ τῆς ἀποκρέους ἐβδομάδος τῶν τοιωτῶν Ἀρτζίων μὴ ἀλλο τι ἐσθίωνταν παρεξῆς ςτού καὶ ὕδατος, τῆμεῖς ἵνα τῆς τούτων αἱρέσεως ἀποδιγρημένοι τυγχάνωμεν, καὶ τυρὸν καὶ ὠάδι ὅλης ταύτης τῆς ἐβδομάδος ἀνεγένοιστας ἐσθίομεν, ὕστατας καὶ κατὰ τὴν ἐβδομάδα πᾶσαν τῆς τυρινῆς δι' ἑτέρων αἱρεσιν καὶ τοῦτο παρατηρούμενοι· χρὴ δὲ συνέργεσθαι τῇ τραπέζῃ καὶ καθ' ἐκάστην ἀνυπερθέτως κατὰ τὴν ἀγωτέρω ἐτοιμαζόμενην διάταξιν καὶ τοὺς τῶν κήπων καὶ ἀμπελώνων ἐπιμελουμένους ἀδελφοὺς ὑμῶν, ὕστατας καὶ τοὺς λοιποὺς ἀπαντας διακονγιτάς καὶ κοινῶς ἐπαπολαύειν τῶν τοῦ Θεοῦ δωρεῶν καὶ εὐχαριστεῖν τῇ ἀγαθότητι, ἵν' εὗτας μὴ ἐν ὀνόματι μόνῳ προσηγορίᾳ τῆς ἀδελφότητος λέγηται, ἀλλ' ἔργοις αὐτοῖς τὸ ἐνεργὸν ἀποφέρηται..

ἵζεν. Πρεστήκει τοιγαρεῦν καὶ οἰκονόμον προσθεῖναι τῇ μονῇ εἰς τὸ ἔχειν τούτον ὁ προεστῶς συλλήπτερα ἐν ἀπασι καὶ συντριψτήν δοκιμώτατον εἰς τὸν τῶν ἀδελφῶν ἐπιστηριγμὸν καὶ τῆς μονῆς ἐπιμέλειαν. προχειρίσασθε δὲ τούτον τρόπῳ τοιωτε· συνδιασκευάμενος ὁ προεστῶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν, ὅποιος³⁾ ἔσται τῶν ἀλλων ὁ κρείττων, ἐν τε βίῳ καὶ τρόπῳ καὶ ἥθει καὶ λόγῳ καὶ τάξει τοῦ εἶναι πιστὸν καὶ φρόνιμον, ὃς που φησὶ τὸ ιερὸν εὐχαγγέλιον, τῶν ἀλλων, ὡς ἔφημεν ὑπερέχοντα, προχειρίσασθε τούτον· η δὲ προχειρίσις τούτου τούτῳ τῷ τρόπῳ προβλήσεται. μετὰ τὴν τοῦ ὅρθρου ἀπόλυσιν καὶ τὴν συγκρήτη τοῦ ιερᾶς

εὐχὴν τρισαγίου παρὰ πάντων λεγομένου ποιείτω τρεῖς βαθείχες γονυκλισίας ἔμπροσθεν καὶ πλησίον τοῦ ἀγίου βῆματος ὁ ἐκλελεγμένος καὶ προχριθεὶς. εἶτα καὶ αὐτὰ τὰ ίερὰ καὶ θεῖα εἰκονίσματα καὶ σεβάσματα τοῦ χυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου εὐλαβῶς ἀσπαζέσθω καὶ μετὰ ταῦτα τὴν προσήκουσαν ἀπονεμέτω προσκύνησιν τῷ προεστῷ, εἴθ' οὕτως ὑποκλινεῖ τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν ἀπερικάλυπτον, τῷ δὲ τιμῷ σφραγίδων ἐκεῖνως [αὐτὸν]¹⁾ σταυρῷ οὕτω πως εὐλαβῶς λέγει· „ἡ χάρις τοῦ παναγίου πνεύματος, ἀδελφέ, διὰ τῶν θερμῶν πρεσβειῶν τῆς πανάγηνος δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου καὶ δι' εὐχῶν τῶν ἀγίων καὶ θεοφόρων πατέρων ἡμῶν προχειρίζεται σε οἰκονόμον τῆς σεβασμίας μονῆς ἡμῶν“. ἐπειτα τὸν ἐν χυρίᾳ δοὺς αὐτῷ ἀσπασμὸν ἔμπροσθεν τῶν ἀγίων κιγκλίδων ἴστησι καὶ οὕτω προσεργέσθωσαν αὐτῷ πᾶσα ἡ ἀδελφότης καὶ καθεξῆς αὐτὸν ἀσπαζέσθωσαν ἀπάντες. μετὰ δὲ τὸν ἀσπασμὸν δόξα τῷ Θεῷ ἀναφερέσθω καὶ ἀπόλυσις ἐπέσθω μετὰ²⁾ τὴν συνήθωσ τοῦ ιερέως εὐχῆν. εἰ δὲ καὶ χειροτονίαν ιερέως ἔχει ὁ προχειριζόμενος, εἰς τὸ οἰκονομεῖον, μᾶλλον ἀν εἴη εὐάρεστος³⁾. πάντων οὖν τῶν ἀλλων ἀναγκαίων ἀρεμένος δ προεστὼς εἰς ἐπίσκεψιν διαναστήτῳ μετὰ τοῦ προχειρισθέντος οἰκονόμου ἐπὶ τῶν τῆς μονῆς ἀπάντων μετοχίων⁴⁾, ώς καὶ ἀκριβέστερον ταῦτα ἐξερευνήσθαι καὶ καταμαθεῖν καὶ προσγραφῇ σημειώσασθαι, δ δέ γε προρρηθεὶς οἰκονόμος ἐπιτηρεῖν χρεών πάντας τοὺς διακονητὰς καὶ μισθίους καὶ διδόναι ἔκαστῳ τῷ ἀναλογοῦν σιτηρέσιον. δέοντας ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θέρους καὶ τῆς τρύγης σταλῆναι πρὸς τὰ μετόγια καὶ ἑτέρους τῶν ἀδελφῶν τοῦ ἔχειν τούτους ὁ οἰκονόμος συνεργόντες καὶ συναντιλαμβανομένους αὐτὸν καὶ εἰς τὸν ἄγωνα καὶ τὴν σπουδὴν τῶν εἰσοδίων συμπονοῦντας, ἀλλὰ καὶ ἀψευδεῖς μάρτυρας τούτους ἔχειν εἰς τὴν τῶν εἰσοδιασθέντων ἀσφαλειαν, προσγραφῆναι τὴν ἔκαστου εἰδούς δέοντα ποσότητα καὶ τῷ προεστῷ προσκομισθῆναι. καὶ αὐτὸς δὲ ἀσφαλεῖ γραφῇ σημειούσθω καὶ [ἐν]⁵⁾ καιρῷ τῷ προσήκοντι ἐξετάσει τὴν τῶν εἰσοδιασθέντων κατάχρησιν· οὐ γάρ ἔξει ἐπ' ἀδείας ὁ οἰκονόμος [ἄνευ]⁶⁾ τῆς τοῦ προεστῶτος εἰδήσεως, γνώμης τε καὶ θελήσεως ποιεῖν τι, ἀλλὰ πᾶσιν ἐξακολουθεῖν αὐτοῦ τοῖς ἕγνεσι καὶ τοῖς θελήμασι, καθά που φησίν ὁ Σόλων, δτι μετὰ βουλῆς πάντα ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς φησί τὸ ιερὸν εὐαγγέλιον δτι „καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός μου πατρός“ οὐ γάρ ἐμοὶ βουλητὸν τοὺς μετοχιαρίους ἔχειν ἐπ' ἐξουσίας τὰ τῶν προστείων εἰσόδαι, ἀλλὰ τὰ γενηπονικὰ

1) Supplevimus. 2) μὲ C. 3) εὐάρεστον E. 4) μετοχεῖων E. 5) Sup-
plevimus. 6) Supplevimus.

έργαλεῖα καὶ τὰ ὄλικά φημι ἀπαντα, τὸ δίκαιον δ' αὐτῶν¹⁾ σιτηρέσιον καὶ τῶν γεηπονούντων ἀδελφῶν διθῆσεται τούτοις²⁾ παρὰ τοῦ οἰκονόμου, ἀλλὰ δεῖ καὶ εἰς ἔτερας δικαίας καὶ εὐλόγους ἐξόδους ἐπιδώσειν αὐτοῖς³⁾ τὰ χρειαζόμενα, δις⁴⁾ καὶ γραφῇ σημειώσεται ταῦτα καὶ ἐν καιρῷ τῷ προσήκοντι ἐπιδώσει καθαρὰν τὴν τούτων καταβολὴν· οὐ γάρ βούλεται τοὺς διακονητὰς ἐξετάζεσθαι καὶ ἐρευνᾶσθαι ἐπὶ τῇ καταβολῇ τοῦ τυχόντος πράγματος, εἰ μὴ ἐνώπιον τοῦ προεστῶτος, ἀλλ' οὐδὲ οἱ ποιμένες ἐξετασθῆσονται παρὰ μόνου τοῦ οἰκονόμου καὶ τοῦ ἀγελάρχου, ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς ἔσονται, καθὼς ἀνωτέρω δεδήλωται.

10. Δέον ἔτι καὶ ἐν τῇ μονῇ ἔτερον εἶναι οἰκονόμον κατὰ πάντα τὸν τρόπον ἐφάμιλλον τῇ ἀρετῇ τῷ πρώτῳ οἰκονόμῳ εἰς ἐπίσκεψιν καὶ ἀκριβῇ διέγερσιν πάντων τῶν διακονητῶν, ἀλλὰ δεῖ καὶ τὴν ἐπιμέλειαν ἔχειν πάντων τῶν παραβαλλόντων ξένων καὶ ἀδελφῶν καὶ τῶν ἀσθενῶν ἐπιμελεῖσθαι, ὡς ἀνωτέρω δεδηλωται, καὶ τὰ διθενδήποτε εἰσοδιαζόμενα τῇ αὐτοῦ εἰδῆσει ἀνακρίνεσθαι καὶ ἐξετάζεσθαι καὶ παραδιδόναι: ἐνὶ ἑκάστῳ τῶν διακονητῶν τὰ πρὸς τὴν χρείαν τῆς ἀδελφότητος, ὡς που φησὶν ὁ συγγραφεὺς τῶν πράξεων, δτι „διεδίδοτο ἑκάστῳ καὶ καθ' ὅτι ἀν τις χρείαν εἶχεν“, ἀλλὰ καὶ τοῦ προεστῶτος ἀπόντος ἦ καὶ [ἐν]⁵⁾ τῇ κέλλῃ ἡσυχάζοντος, αὐτὸς⁶⁾ καταρτίσει πᾶσαν τὴν ἀδελφότητα, τοὺς νοθροὺς ἐν ταῖς τῶν ψαλμωδίαιν εἰς τὸν ναὸν εἰσελεύσεσι, τοὺς ἀργολογοῦντας. ἦ ἀργοῦντας ἦθος ἔτερόν τι ποιοῦντας ἀπρεπὲς καὶ ἀνόητον ἀδελφικῶς καὶ ἐν ἀγάπῃ παραινέσει καὶ διορθώσεται πείθων αὐτούς, ἐν ταῖς αὐτῶν εἰσιέναι κέλλαις καὶ τῇ εὐχῇ προσανέχειν καὶ τῷ ἐργοχείρῳ, πρὸς τούτοις μηδὲ πρὸς ὑβρεῖς ἀλλήλων χωρεῖν ἦ διαπληκτισμούς· ὁ γάρ ποιῶν τοῦτο ἀφορισμῷ ὑποπεσεῖται, μὴ μετανοῶν δὲ καὶ τὴν συγχώρησιν ἐξαιτούμενος ἐν συντετριμμένῃ καρδίᾳ αὐστηροτέρως ἐπιτιμηθῆσεται εἰς τὸ μεταμαθεῖν τό· „εὐλόγησον καὶ συγχώρησον, ἀδελφέ“. καὶ οἱ ἐπικτῆσεις δέ τινας κτώμενοι λάθρᾳ τοῦ προεστῶτος παρὰ τὸν κανόνα τοῦ μοναστηρίου ἄχρις ὀβιολοῦ ἦ διπώρας τῷ ἐπιτιμῷ ὑποπεσοῦνται. ὁ δὲ νοσφιζόμενος ἀπὸ τῆς μονῆς ἐξομολογούμενος καὶ διορθούμενος ἐξ ἀπαντος⁷⁾ ἐκδιωχθῆσεται. οἰκέτας τοὺς ἐκδουλεύοντας οὐκ ἔξεστιν ἥμεν ἔχειν, ἀλλ' ἔκαστος ἔστω δουλεύσει, ὁ νέος τῷ προβεβηκότι καὶ τῷ ἀσθενεστέρῳ ὁ ἴσχυρότερος, ὡς ἀν ὁ προεστῶς ἐπιτρέψῃ⁸⁾ οὕτω γάρ ἡ δεσποτικὴ ἐντολὴ πληρωθῆσεται καὶ ὁ τῆς ἀγάπης θεσμὸς ἀπαρατρώτως τηρηθῆσεται. καὶ ταῦτα μὲν πάντα ποιήσεται ὁ προρρηθεὶς οἰκονόμος κατὰ τὸν ὄρισμὸν τοῦ προεστῶτος καὶ οὐ κατὰ ἕριν τινά, ἀλλ' ὅλως δι' ὅλου, ὡς ἔστι γνώμη καὶ βουλὴ τῷ προεστῶτι.

1) αὐτοῦ .Ε. 2) τούτῳ Ε. 3) αὐτῷ Ε. 4) ἢ Ε. 5) *Supplevimus.*

6) καὶ αὐτός Ε. 7) ἐξάπαντως Ε. 8) ἐπιτρέψει Ε.